

Archy, 20

ROBERT LINHARDT

VŮLE K OSOBNOSTI

Dr. ROBERT LINHARDT, řádový kazatel u sv. Kajetána v Mnichově, jenž kol staroslavné theatinské kazatelny shromažďuje každé neděle mnichovské katolíky, obzvláště vzdělané vrstvy, dvěma novými knihami prokazuje, že je mistrem slova psaného stejně jako mluveného. Obě knihy vycházejí z praktického života. Zaujmou věřící i pochybovače. Zde ukázka ze svazku: „O LIDECH A VĚCECH TĚTO DOBY“. Druhý svazek sluje „Život volá“. Jsou po 3 M, v plátně vázané po 4 M. Vyšly u Herdera, Freiburg im Breisgau.

Postřehnem to na evangeliu, že nebylo napsáno teprve včera, jinak by výstraha před falešnými proroky jistě přicházela v jiném vyjádření. Roucho ovčí, šat pokory, tvář nevinności byly snad oděním faleš-

ných proroků za časů Kristových. Dnes se již nepotřebují falešní proroci pokrytecky zakuklovati. Dnes se smějí projevovati před celým světem. A toga učencova, plášť filosofův zdají se právě ještě dost dobré pro ně. Kdo dnes chce býti falešným prorokem, nesmí se chtít podluzovati pokorou, nýbrž vystupovati tvrdě v pýše a sebevědomí — pak za ním lidé běží. Svět chce býti klamán — i když jde kupovati moudrost.

Tím, že zmatený duch času hraje dnes na vzdory s odkrytými kartami, nestalo se to zrovna lehčí, nastupovati proti němu ve jménu Kristově a pravdy křesťanské. Jest přece stohlavým netvorem. A my v Boha věřící máme vždy jenom možnost, zasáhnouti jednu z jeho mnohých hlav. I zde, v tomto pozorování, může to býti jen jedna z nich. Arciť ona, která zároveň co nejvýše přerostla pokorné roucho ovčí a jmenuje se — „osobnost“.

Útěk osobnosti před křesťanstvím.

„Osobnost“ — toto slovo u křesťanů i nekřesťanů má dnes dobrý, ba svůdnický zvuk. „Život není nic — osobnost jest všecko“: tuto větu podepíše mi dnes

mnohý, jenž by křesťanské Credo dávno již nemohl podepsati. Náš lid dnes již se nedá dělit ve velkou, bezmyšlenkovitou hromadu a několik málo uvědomělých a vůdců. Naopak, v někdejší veliké, bezmyšlenkovité hromadě hemží se to dnes takovými, kteří svou osobní cenu chtějí cítiti a věděti, že jest vážena, kteří jsou naplněni vůlí k osobnosti. Chtějí si tvořiti vlastní své myšlenky; chtějí choditi svými vlastními cestami, jež sami našli a vyzkoušeli; chtějí také mluvíti, také se rozhodovati, nejenom se nechat ubezpečovati a vésti.

V těchto milionech probuzených ke stupni osobnosti má dnešní demokracie své nejhlubší, duševní kořeny. A kdo zná otázku sociální z vnitřní její stránky, ví, že nejde zde pouze o mzdové boje, nýbrž že miliony pracujících lidí chtějí dnes v tvrdém světě práce spoluvěděti a spolurozhodovati jako „osobnosti“, nejen být postaveni či vystaveni do pracovního postupu jako „koupené pracovní síly“. A kdo chce býti práv moderní mládeži, musí se seznámiti se skutečností, že dnes mládež mnohem dříve procitá k osobnímu uvědomění, než v jiných, pokojněj-

ších dobách. Divíme se na př. smutnému přibývání žákovských sebevražd; ale když to zároveň vždy znovuznamená: „ze strachu před trestem“, tu nám to zřetelně a bolestně povídá, že tyto předčasně zralé, nedětské dnešní děti odpovídají na uznání a hanu s probudilostí dospělých, aniž by při tom byly již získaly uklidňující dalekozrak a povahovou sílu dospělých — a na tom ztroskotávají v nešťastném střetnutí. Tak lze uvést ještě mnohé potěšné i kormutlivé příznaky toho, že vůle k osobnosti dnešnímu člověku prostě tkví přirozeně v krvi.

Samo o sobě mohlo by to býti skutečností vítanou. Neboť kdo jako křesťanství chce lidi probouzeti k „duševnosti“, bude přec větřiti spojence v každém, kdo se snaží o uvědomění a osobitost. Přes to skutečný průběh moderního hnutí osobnostního zdá se vést spíše v nížiny a zmatky, než na výšiny křesťanství.

Sebevědomý moderní člověk jest mnohonásobně na útěku před křesťanstvím. Křesťanské poselství o Bohu a věčnosti, o vykoupení a milosti, o příkázáních a zákazech, o Církvi docela a svátostech jest mu pomyšlením nesnesitelným. Zná jenom jednoho

boha — své vlastní já. Zná jenom jednu bohoslužbu — kult vlastní osobnosti. Zná jenom jednu pravdu — blaho vlastní osobnosti. Jenom jedno přikázání — uplatňování vlastního já. Zná jenom jeden hřích — brzdění vlastního já. Zná jenom jeden účel životní — využití vlastního já. A neuznává již nad sebou mocí ani světů vyšších nežli on. Jest svým vlastním „bohem a pánem“.

Narodil-li se jako zločinec — dobrá, chce býti zločincem. Vábí-li jej požívati, pak nenahlíží, proč by neměl míti všeho po libosti. S druhé strany vstoupí-li mu někdy do cesty nějaký ideál způsobem strhujícím, pak i k tomu cítí se hotov. A bylo-li by to náhodou kousek křesťanství, pak chce i to nechat platiti. Nijak a nikdy však nesrozumí se s ničím, co v jeho nejvnitřnější bytosti nevzbudilo dříve hlaholné, živé ozvěny — ať by to bylo jakkoliv pevně založeno a ať by to bylo zjeveno tisíci všemocnými božstvy. Chce býti raději zločincem ve vyžívání své bytosti, než státi se světcem ve zúžení a sklonění své bytosti. Svoboda a pravotnost jeho bytosti je to jediné, nad čím žárlivě bdí a oč se leká. Co mu

však sejde na ostatních a jejich mínění a jejich blahu? — Svůj život chce žít! Svou bytost chce prosadit! A nejsou-li všichni zbožňovatelé své vlastní osobnosti právě tak naprosto radikální — duchem z tohoto ducha jsou všichni.

Přece však i o nich platí: „Po ovocích jejich poznáte je“. Jestliže dnes žádné svazky společenské již nechtějí obstát, nýbrž všecko baží po rozrůznění, děkujeme to v řadě ne poslední tomuto zvrhlému kultu osobnosti. Jak má na př. manželské společenství míti trvalost, když i v manželství každý chce jen svou vlastní bytost vyžít a prosazovat? Jak se má náš lid politicky sjednotit, jestliže každý chce dělat politiku jen na vlastní pěst a k vlastnímu prospěchu? Jak se tu má naše hospodářství státi skutečně „národním“ hospodářstvím, prací a rozvrhovááním pro všeobecné dobro, jestliže každý má na zřeteli jen soukromou výhodu nejbližšího okamžiku? Jak máme vychovat mládež, když nikdo si již nechce dát nic říci, když i škola je sem a tam zmítána a valchována mezi mnoha výchovnými ideály? A jak má dnes růsti zase nová kultura, když každý

chce dopomoci k právu jen své přirozenosti a jejím rozmarům? Vidíme, že v těchto důležitých věcech to s námi toho času dobře nestojí. Tak také přece vidíme, odkud především to pochází: Z modloslužby, kterou příliš mnozí provozují s „ideou osobnosti“, nesprávně pochopenou!

Křesťanství jako základ pravé osobnosti.

Je-li kdo oprávněn dnešnímu po osobnosti bažícímu člověku promluvit do svědomí, tedy křesťanství. Není, jak často bývá tvrzeno, nepřitelem, nýbrž základem pravé osobnosti. Žádný světový názor silněji nezdůraznil cenu duše, osobnosti, než křesťanství větou: „Co jest platno člověku, by všecken svět získal, své pak duši uškodil?“ Světový názor, který ze sebe vydal takovou plnost osobitosti jako křesťanství ve svých světcích; světový názor, který nazývá svým zakladatelem osobnost tak nevyčerpatelnou, jako byl Ježíš Kristus, měl by býti povznesen nad podezření z neosobnosti. Co může tedy říci křesťanství k naší otázce?

Křesťanství je zrozeno z největší hlubiny božské tvůrčí moudrosti a má příliš vysoké ponětí o slově

osobnost, než aby mohlo věřiti: osobost — tím se může člověk stát ze sebe sama. Člověk se nemůže sám ze sebe naučiti ani násobilku ani abecedě, což teprve povznést se do předsíně božství, k osobnosti. A člověk i tam nesmí zapomenouti, odkud přichází: ovšem ze země čistých, volných duchů — ale životem musí s sebou vléci tragické dědictví Adamovo. Proto praví křesťanství: k osobnosti může se člověk povznést jenom tehdy, dá-li se při tom za ruku vésti od neosobného. Žijící člověk má sta otázek k životu — tu musí býti rád, že víra mu na ně dává odpověď; jasnou, a přec při tom ponechávající nekonečnu jeho hloubku, jeho tajemství. Má zřetelný pocit, že není sám vtělenou plností dokonalosti — tu musí víře vděčiti, že mu ukazuje svět povinností, svět svobodných ideálů, ba ještě jiný, pomoci plný svět milosti, na nichž se může orientovati a zadržeti. Tak člověk jako tázající se a víra jako odpovídající stojí naproti sobě. „Křesťanskou osobností“ není ovšem člověk již tehdy, když položil otázku a obdržel i přijal odpověď, nýbrž teprve tehdy, když se v mnohých bojích a pochybnostech, vítězstvích i porážkách zcela osobně

s křesťanskými odpověďmi a požadavky vyrovnal, křesťanství si získal za své vlastnictví. Tak že k svému přesvědčení křesťanskému může říci: „Nyní jsi kostí z kostí mých; nyní již naprosto nemohu jinak mysliti, jinak již žíti nežli křesťansky.“ Kdo se setká s křesťanem, který se k svému křesťanství takto prodychtil, ať si jen troufá, upíráti mu osobnost. Domnívám se spíše, že bude musit doznati: Jako ve šťastném manželství bytost mužova stejně jak ženina obrozuje a přerouzuje se v cosi většího, tak i křesťan z duchovního zasnoubení víry se svým Bohem vychází větší, osobnější. Toho jsou Kristus a křesťanští svatí plamenými svědky.

A naprosto tomu není tak, že by se naše víra na naši touhu po osobnosti kladla jako svěřací kazajka. Právě naopak není světového názoru s takovou šíří tvůrčí, s tak velikou osobní oblastí, jako křesťanství. Chce-li kdo na př. hledati svého Boha spíše ve svátosti nebo ve vědomí všudy přítomnosti Boží, chce-li kdo státi ke svému Bohu spíše v poměru bázně nebo lásky, chce-li kdo záviseti na svém Bohu spíše v dětinských prosbách či v přání prosté důvěry v pro-

zřetelnost, chce-li se kdo více vzdělávati v Bohu Otci nebo v Kristu nebo v Duchu Svatém, chce-li kdo v rozjímání dlíti před Bohem nebo činně pro Boha pracovati, chce-li kdo býti křesťanem rázu Janova nebo Pavlova — všecko to a mnoho jiného zůstává vyhraženo jeho osobnímu založení a volbě. My křesťané všichni se stavíme za stejné Credo, stejné desky zákona; každý však potom, uchopě tyto všeplatné Boží pomoci, má jíti svou zcela osobní cestou k dokonalosti. I toho jsou Kristus a naši svatí plamenými svědky.

Tak my křesťané dáváme přirozené své touze po osobnosti, což jejího jest, a Bohu svému dáváme, co jest Božího. Držíme se slova Pavlova v 2. listě Timotheovi (4, 3 a n.) i ve své práci osobnostní: „Nebo přijde čas, že zdravého učení nebudou trpěti; ale majíce lektavé uši, podle svých vlastních žádostí shromažďovati sami sobě budou učitele. Ale ty ve všem buď bedliv, protiventství snášej, dílo evangelické konej, služebnost svou vyplň!“

LIDÉ MEZI SEBOU

*Z knihy Roberta Linhardta
„ŽIVOT VOLÁ“; vyšlo u Her-
dera, Freiburg im Breisgau.*

Posada, v níž západní lidstvo tráví lhůtu svého bytí, je mu malá. Malá, poněvadž přes všecky válečné ztráty lidí tolik přibylo. Malá, poněvadž lidé dnes nejsou již spokojeni s bývalým, nýbrž dychtí do daleka, do nekonečna. Když farao počítal několik set tisíc židů v celé svojí zemi, shledal, že tento národ se „rozmohl“ a dostal z toho strach. Co by farao dnes teprv řekl našim velkoměstům, kde lidé na nejtěsnější prostoře ve statisících jsou stlačeni a navrstveni? Jsou arci moderní lidé, kteří se těší z milionových měst a pějící na ně jásavé chvalozpěvy. Jsou však i tací, kdož je proklínají, poněvadž sami tam našli svůj hrob, poněvadž vždy znovu jsou nuceni viděti,

jak tyto obří mlýny všecko zpracují, co se dostane do jejich kol.

My křesťané stojíme v tomto lidském mraveništi — ne abychom proklínali, ani abychom jásali, ale abychom z tisíce běd naučili se tisíci křesťanským ctnostem. Toto věčné podávání si dveří, navštěvování a návštěv přijímání, umlouvání a smlouvání, pozdravování a unikání v inkognitu, vyhýbání a vnikání do tlačeničky, jest nám jakoby novou zkouškou víry. Má se prokázat, vidíme-li v těchto nových a nových tisících protichodců lidských, také jen předměty kořisti a boje (jako lidé moderní), nebo bratry a v Kristu spoluvykoupené, jimž dlužíme lásku a vlídnost.

Nikdy přikázání křesťanské lásky, lásky k lidem a k bližnímu nebylo tolik na místě jako dnes, kdy lidé tak, až k útlaku se rozmnožili. V dobách, kdy člověk v zákoutí v osamělosti sídlil na své půdě, bylo lehké ke vzácnému cizinci zachovati pohostinnost a laskavost. Teprve dnes, kdy lidé krok co krok jsou si navzájem v cestě, stala se láska k bližnímu, vlídnost k lidem křesťanskou ctností nejpřednějšího a nejobtížnějšího řádu, výkonem často skoro heroickým.

A bohužel — jako večerní zvony zanikají v lomozu ulic, tak i evangelium nenalézá skoro již uší, káže-li o lásce: „Chodte v lásce, jako i Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás!“ (Ef. 5, 2.)

Lidskost jakožto smýšlení.

Že otázka lidského spolužití není vyřízena pracovními smlouvami a výplatami mzdy, tomu všude lidstvo přichází na stopu. I zde je to duch, jenž činí život snesitelným nebo nesnesitelným. Byl čas — a ještě úplně nezašel —, kdy se považovalo za nejlepší, nestaral-li se nikdo o druhého, myslil-li každý v zákonitých mezích jen na vlastní zájem, vlastní vývoj. Lidé se oddávali krásné naději, že ve volné soutěži se všecko samo sebou jistě vyřídí. Pro silné, obdařené byla to daná skutečnost. Ale méně průbojní musili to odpykati. Tito méně průbojní shlukli se proto, aby si pomohli aspoň svým hojným počtem. Věřili a hlásali evangelium rovnosti a evangelium zášti proti všemu, co se chtělo vymknouti této schematické rovnosti. Jedni chtěli tedy nadčlověka, druzí člověka hromadného. Ale vlastní otázku: Tyto nespočetné, stlačené lidi i vnitřně, duchovně, živoucně sblížit,

probuditi v nich smýšlení vespolečnosti — o tu se nestarali obojí a tu především nerozřešili. Byla to jen účelová společenstva, nucená sdružení, mechanická a náhodná spolčení, ne však živé obce, kde já a ty, já a my cítíme se spřízněni.

Tento jediný, lidsky důstojný druh společenství, kde každý poctivě rozděluje mezi sebe a druhého, dá se prosaditi jenom na půdě *křesťanského smýšlení lásky*: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já miloval jsem vás“ (Jan 13, 34). Dobře, že Kristus s celou svojí autoritou vždycky a vždy znovu o toto smýšlení se zasazoval; jinak by musil každý zástupce tohoto křesťanského smýšlení společenského propadnouti se do země před posměvačnými očima chytráků tohoto světa a pohrdačů lidmi. Dobře, že Kristus svým příkladem živě představil podstatu i hranice tohoto nového smýšlení lásky; jinak by si křesťanská idea lásky musila nechat na sebe navěšovati vše, co se tu napáše s přecitlivělostí a rozbředlostí ve jménu „lásky“.

My křesťané naprosto nepohrdáme tím, co je plno citu a srdečné. Nadarmo není řečeno v příkazu lásky

k Bohu: „z celého srdce svého a ze vsí duše své i ze vsí mysli své“. Proto však není zbytečno říci, že pravá křesťanská láska a lidskost nevyrůstá z křesťanských nálad, ale co nejlouběji z *křesťanských přesvědčení*. Poněvadž Bůh jest Otec nás všech, vidíme ve všech lidech své bratry. Poněvadž Kristus jest Vykupitel nás všech, cítíme se, my křesťané, povinni pomáhati, vyprošťovati, kde jen můžeme. Poněvadž v každém člověku stopujeme duši, která byla stvořena k obrazu Božímu a jest povolána k Božímu smýšlení, jest nám každý člověk drahý. Poněvadž nikdo nesmí říci, že miluje Boha, jestliže svého bratra nenávidí (I. Jan 4, 20), máme k lidem svá srdce otevřena. Poněvadž dle vůle Kristovy naše uředlnictví má se prokázati v tom, že milujeme jedni druhé, konáme křesťanskou lásku, vlídnost k lidem i tam, kde se lidsky nikterak necítíme přitahováni. A jako Kristus nespokojil se s říkáním „Pane, Pane“, ale jen s činným dokazováním, tak i naše láska k lidem nepřestává na sladkém lichocení, ale má přesný požadavek, aby druhému skutečně bylo pomůženo k jeho časné a věčné spáse. A jako Kristus s těmi, jež objímal ve

žhavé, nepochybné lásce, v pravý čas tvrdě zacházel, tak my křesťané nedarujeme sobě a svým žádnou nelibost, žádnou pravdu, žádnou trpkost, jeví-li se nám toto roztrpčení užitečnější, nutnější, než nekřesťanský plášť studené laskavosti k bližnímu. Ale — ať tedy již žehnáme nebo žehráme, ať dopřáváme nebo odpíráme — vždycky my křesťané máme pozitivní zájem na blahu druhého; nikdy nás nesmí nechat chladnými to, jak se daří druhému. Chceme v obecnství svatých nejen odpočívat i býti blaženi; chceme při obci svatých státi i tam, kde to jde na naše útraty. „Svého bližního jako sebe samého“ — kdo to pochopil, ví, že nemůže bližního obelhávat i zkracovat, aby i sám sebe neobelhal a nezkrátil.

Lidskost jakožto zločin.

Mohli bychom nyní vznešenými tóny hovořiti o velkých dílech křesťanské lásky, dílech, která daleko září, jež i odpůrce musí uznati: o nesčíslných spolcích a ústavech a Bohu zasvěcených osobách, jež se stravují ve službě pomocné lásky. Ale poněvadž nejsme povoláni sebe chváliti, nýbrž obnovovati, mluvíme raději o úkolech, jež teprv ještě kynou

naší křesťanské lásce; k jejichž provádění je povolán každý, nejenom ten, kdo je zcela Bohu zasvěcen!

Tu jest to nejvšednější, čemu se každý musí učit: *zacházení s lidmi*. Na ulici, ve společnosti, v povolání, doma — neboť i ti doma jsou „lidé“, „bližní“ (nač mnohý zapomíná). Nuže od dob Kniggeových se mnohé v tomto bodu zlepšilo. Dnes přece potkáme zřídka člověka docela nemanýrovaného. Dokonce i od úřadů smí občan podle nejnovějších výnosů napříště očekávati zdvořilé jednání. Avšak o tomto povšechně obvyklém zdvořilém zdání musí být bohužel řečeno: krásné způsoby jsou a zůstanou mrtvy, neoživuje-li jich duch lásky. Duch skutečné lásky a účasti! Aby člověk byl skutečně pozorný, nejen aby to tak dělal. Aby člověk skutečně chtěl pomoci, nejen skládal krásná slova. Aby se člověk skutečně pomodlil Otče náš, nejen poslal dopis s černým okrajem. Takto však krásná slova a způsoby často se zdají jen diplomatickým prostředkem, jak si lidi udržet daleko od těla nebo dokonce písek jim do očí házeti. Tu poctivá, hrubá odpověď mravně, před Bohem, stojí tisíckrát výše, než takové prázdné formy a zdvo-

řilosti. Kdo je křesťan, bude svou zdvořilost napájet krví, vážností a upřímností; nikdy nebude zdvořilost předstírat (a pravou zdvořilost tím znehodnocovat), kde zdvořilost není na místě. Křesťan cítí na každém zdvořilém gestu spočívati oči Kristovy.

Jádrem života není dnes zacházení s lidmi, ale *boj o bytí*. Boj mínění, zájmů, boj o vzestup, o žlaby a čestná místa. Tento boj má cosi pyšného, plného cti. Žádný pravý muž neměl by v něm scházeti. Probouzí dřímající síly. Ale rozpoutává také dravé instinkty, neklade-li mu překážky — láska, křesťanské svědomí. Ba, podivuhodno — jest i křesťanské, poctivé zápolení a stavění se muž proti muži. Ale jsou to ti, kteří druhého pomlouvají, poněvadž to lépe dělá, než oni? Kteří závidí sousedu, že jeho klasy jsou o dlaň vyšší, nežli jejich? Kteří lichotí a chválí a zezadu podkopávají, kde jen mohou? Boj aby byl ve cti — ale láska, křesťanské svědomí musí bdíti, aby i ve válce platila ještě lidskost, i v soutěži ještě poctivost, ve sporu ještě spravedlivost. Musí být možno, aby i konkurent, protivník cítil se před námi ještě „bratrem“.

Lásky, lidskosti jest třeba — to se nejstrašněji ob-

jasňuje, teprv když se na člověka díváme při „lásce“. Brzy nebude moci svět obsáhnouti knih o lásce a manželství. Brzy přes všechny knihy nebude již nic věděti o pravé lásce; o lásce, jež štěstí své hledá ve štěstí milovaného. Tak si to vždycky mysli křesťané a šlechtní lidé. Ale kde je nalezneš, ty, kteří se chtějí stát služebníky takové lásky, kteří se chtějí stát své lásce kněžími? Jemu se líbí její plavný zjev, jí se líbí komfort, s nímž on se o ni může ucházeti — a tak to „zkusí“. Láska z „osudu“ stala se „pokusem“, od něhož každý kdykoliv za jakési výplatné může odstoupiti. Dříve láska byla konečně jednou přístupem k oltáři snoubenců, k oltáři oběti, kde Kristus v zasnubní mši se obětoval za snoubence, aby i oni měli povinnost obětovati se jeden pro druhého. Tak křesťanství musí teprv ještě přinésti tomuto světu, který se domýšlí být mistrem v lásce, co jest pravá láska.

Kdo čteš tato slova, přemýšlej této chvíle ještě o všem, co láskou svou držíš objato — od letného setkání až k rozhodnému manželskému spolužití. Jestliže bys při tom musil odkrýti, že jsi dosud celým

tím svým milováním myslil vždy jen sama sebe, ať se staráš o to, aby Pavlova slova stala se tvými slovy: „Chodte v lásce — jakož Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás“. (Ef. 5. 2).

Z němčiny Samuel V.

Z Á B L E S K

Zda v soumraku jsi zníti bolně
kdy slyšel vzdušné harfy sten,
kdy půlnoc ruší mimovolně
strun drímajících lehký sen?

Ty otrásající zní zvuky,
by v zápětí hned zmizely...
Jak poslední by hlasy muky
to pohasly, když zazněly.

A každá vlna vánku nová
v jich strunách smutek rozrývá...
Ty řekneš: lyra andělova
v nebesích zní to tesklivá.

Jak tehdy z kruhu pozemského
svou duší k věčnu letíme!
Jak přízrak druha mileného
minulost sevřít toužíme.

Jak věříme tu věrou novou,
jak srdci jasno, veselo!

Jako by vlnou etherovou
žilami nebe protéklo!

Však bozi nám ho neurčili!

Jsme v nebi brzy znaveni, -
nicotný prach náš nemá síly
dýchat v božském plameni.

Sotva svou celou silou chvíli
kouzelný spánek přerveme,
zrak zvedše chvějný, zasmušilý,
jím celý obzor shlédneme, -

hned hlavu obtíženu máme,
jediný oslepí nás svit,
a do snů těžkých upadáme,
nevracíme se v blahý klid.

* * *

V hodiny, kdy nám bývá
tak těžko na hrudi,
v srdci je touha nývá
a tma jen v popředí,

bez síly, bez vzrušení
je tak už těžko nám,
že smát se chuti není
přátelským útěchám,

v tom slunce kradmo vnikne
k nám vlídným jasem svým
a po stěnách nám stríkne
paprskem ohnivým ;

s oblohy blahosklonné,
s těch výšin modravých
proud vzdušné, libovonné
nám řeky v okno dých'.

Rad ani naučení
nám ony nenosí,
od pomluv posouzení
nás ony nespasí.

Však vliv jich ucítíme,
slyšíme žehnání,
už tolik neteskníme,
je lehčí dýchání.

Tak blahodárná, milá,
vzdušná a světelná,
stokrát mé duši byla
též drahá láska tvá.

Š Í L E N S T V Í

Tam, s nebeskou kde velebností
se země spojuje jak dým,
šilenství trudné bez starosti
životem žije veselým.

A pod paprsky plamennými,
zaryto v píscích planoucích,
ono tam zraky skleněnými
čehosi hledá v oblacích.

Pojednou poskočí a bystrým uchem
tiskne se k zemi rozpuklé,
dychtivým cosi vnímá sluchem
s uspokojením na čele.

A míní, pramenů že slyší vření,
tok slyší vody podzemní,
ukolébavé její pění,
vod tryskajících šumění.

S R P E N R O K U 1 8 5 0

V bouřném dechu nepohody
potemněly vzduché vody,
potáhly se olovem,
ozařuje lesk ten tvrdý
večer už se temně rudý
duhovým skví paprskem.

Sype k zemi jiskry zlaté,
seje růže ohněm vzňaté,
potok unáší je v dál.

V temně modravé ty vlny
večer bouřný, ohně plný
vínek svůj to rozerval.

Žárem ještě rozpálená
červencová noc se skvěla,
nad zemí, jež zasmušena,
nebes báh se rozbouřená,
celá v blescích, jenom chvěla.

Jak by těžké víčko řasné
něčí časem zamžikalo.
V rychlých blesků záři jasné
jak by oko hrůzně krásné
nad zemí se rozeplálo.

Jedle, borovice
celou zimu ční.

V sněžné metelice
mraku skryty spí.

Jejich zeleň stálá
ostře bodá v zrak,
byť i nezvadala,
svěží není však.

My však, plémě vratké,
kvetem', skvíme se,
jenom v době krátké
větví hosty jsme.

Celé krásné léto
v kráse žilo se,
s paprsky se hrálo,
rosou mylo se.

Odpěli však ptáci,

květy odkvetly,

niva zeleň ztrácí,

vánky odlétly.

Nač pak máme marně

viset, uvádat,

za nimi zda spíše

nemáme se dát?

O, vy bujné větry,

rychle, bystřeji,

s obtížných nás shodte

větví rychleji!

Servěte nás, smeňte,

čekat nechceme!

Lette jenom, lette,

s vámi letíme.

SKALDOVA HARFA

Skaldova harfo, dlouhým spalas snem
ve stinném koutě zapomenutém,
Když měsíce, jenž mlhu okouznil,
však modrým svitem kout tvůj zjasněn byl,
zazněla struna divným záchvěvem,
jak výkřik duše zneklidněné snem.

Jakým on dechl na tě životem?
Zda vzpomenul on tobě o zašlém,
jak za nocí zde přerozkošných děv
by dávno zašlý znovu zazněl zpěv?
V sadech, jež podnes květy zběleny,
jich lehkých nohou krok šel nezřetný?

PODZIMNÍ VEČER

Je v jasu podzimního večera
jakýsi půvab jemný, přetajemný,
zlověstný lesk a stromů nádhera,
rudého listí lehký šelest temný.
Klade se ticho mlžin modravých
nad zemí smutnou tak a opuštěnou,
jak předtucha se bouří budoucích
v poryvech časem chladné větry ženou.
Ochablost, pokles všude, na všem je
ten krotký úsměv uvádání,
co podle pravdy rádi zoveme
vznešenou stydlivostí při strádání.

Ř E S N A

Právem se zima vzteká:
čas její pomíjí,
za okny vesna čeká,
ze dvora žene ji.

A všechno sebou hnulo,
vše zimu vyhání,
a na nebi zní zase
skřiváncí jásání.

Zima se ještě vzpírá,
na vesnu sípějíc,
ta v oči jen jí zírá,
se smíchem, šumějíc!

Zlá vědma v kruté zlobě
si sněhu nabrala
a na překrásné robě
prchajíc hodila.

Vesně i hoře málo:

sněhem se omyla,

nic už jí nezdolalo,

jen víc se zarděla.

* * *

Jak se světle značí sloup dýmu ve výšině!

Jak nepostizitelně sklouzá níže stín!

„Toť náš život“, - promluvila ke mně, -

„ne světlý dým, jenž blyští se v měsíčním světle,

však tento stín, jenž ubíhá od dýmu!”

* * *

Skončen hod, umlkly sbory,
vyprázdňeny jsou amfory,
převrženy košíky,
nedopito v číších víno,
na hlavách věnce zmačkány;
jen vůně ještě dýmaly
v opuštěném světlém sále.

Skončen hod, my pozdě vstali :
hvězdy na nebi zářily,
noc dostoupila poloviny ...

Jak nad neklidným městem,
nad paláci, nad domy,
šumícím ruchem po ulicích,
s matně červeným osvětlením
a šílenými zástupy -
jak nad tím dolejším čoudem
v černé, vznešené končině,
hořely čisté hvězdy,
odpovídající smrtelným pohledům
neporušenými paprsky!

VIDĚNÍ

Jest jistá hodina vesmírného mlčení,
a v onu hodinu vidění a divů
živoucí vůz tělesa světového
se volně žene v nebes svatyni.
Tehdy houstne noc, jak chaos na vodách...
Pevnou zemi jak Atlas svírá zapomnění.
Jen Musy dívčí duši
bohové naplňují neklidem v prorockých snech.

* * *

S planiny sup se zvedl,
vysoko k nebi se vznesl,
stále výše, dále se vznáší,
a teď už zmizel za obzorem.

Příroda - máť mu dala
dvé mocných, dvé živých křídel;
a já zde v potu a prachu,
já - země car, přirostl k zemi!

* * *

Duše má - Elysium stínů,
stínů mlčících, světlych a překrásných,
neúčastných záměrů tohoto bujného času.
ani radostí, ani hoře.

Duše má - Elysium stínů,
co je společného životu s tebou?
Vám, přízraky zašlých lepších dní
a tomuto shluku bez citu?

D. KRALA NADOL

* * *

Zde tedy souzeno nám bylo
řící poslední s bohem, -
s bohem všemu, čím srdce žilo,
co, ubivši život, jej v popel proměnilo
ve tvé zmučené hrudi.

S bohem... Po mnoho, mnoho let
vzpomínat budeš v rozechvění
na ten kraj, na ten břeh s jeho jižním ozářením,
kde věčný lesk a časný květ,
kde dechem pozdních, bledých růží
je rozehřát prosincový vzduch.

D E N A N O C

Na tajemný svět duchů,
nad touto bezejmennou propastí
je prostřen zlatotkaný příkrov
vznešenou vůlí bohů;
Den - tento blýskavý příkrov,
den - pozemšťanů oživení,
nemocné duši ulehčení,
druh člověkům i bohům!

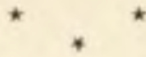
Ale den se tmí, nastala noc;
přišla - a se světa osudného
blahodárnou tkaninu příkrovu
strhla a odhazuje ji pryč...

A propast nám obnažena
se svými hrůzami a mlhami,
a není přehrad mezi ní a námi:
proto je nám noc strašlivá!

P O E S I E

Uprostřed hromů, uprostřed ohňů,
uprostřed klokotajícího vlnění,
v živelném, plamenném sporu,
ona s nebes k nám slétá -
nebeštanka - k synům země,
s modravým jasem ve zraku,
a na bouřící moře
lije tisíci olej.

O, tento jih! o, tato Nizza!..
O, jak jejich lesk mne rozechvívá!
Život, jako postřelený pták,
chce se vznést a nemůže...
Není vzletu ani rozmachu;
křídla visí polámaná,
a on celý, přimáčknut k prachu,
chvěje se bolem a vysílením...

V E Č E R

Jak tiše vane nad dolinou
daleký zvuk zvonů,
jako hlas jeřábího hejna,
a zanikl v šumu listí.

Jako rozlité jarní moře,
se světle leskne a nehýbá se den
a velmi spěšně, mlčenlivě
se klade po dolině stín.

S E N N A M O Ř I

I moře i bouře zmítaly naším člunem;
já, ospalý, vydán byl vši zvůli vln;
a dvě nekonečnosti byly ve mně,
a pohrávaly si se mnou po své vůli.
Vůkol, jako cymbály, zvučely skály,
a svištěly větry, a vlny pěly.
Já v chaose zvuků letěl ohlušen;
nad chaosem zvuků nesl se můj sen.
Chorobně - jasný, kouzelně - němý,
vanul lehce nad hřmící tmou.
V ohnivých paprscích rozvil svůj svět,
země se zelenala, ether světle zářil...
Sady, labyrinty, paláce, sloupy...
Míjel šumot nesmírného davu.
Rozeznával jsem mnoho mně neznámých tváří,
bytosti kouzelníků, tajemných ptáků,
po výšinách stvoření jsem hrdě kráčel,
a svět pode mnou nehybně zářil...

Skrze sny, jak divý kouzelníka voj,
bylo slyšet jen hukot mořského vřídla,
a v tichou oblast vidění a snů
vrývala se pěna řvoucích vln.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Koráb v husté, syré mlze
stojí jako ztracený...

Nedávnou bouří na oceáne
zlomený kompas mlčí.

A řetězy kotev se potrhaly...

Proud jen vše nese, unáší...

Vrhají každíčkou chvíli olovnici,
už narazili na kameny...

Druh druha vedle sebe - nevidí.

Už asi, o Bože, zahynou.

A v posádce - divá hrůza ...

A mlha hustší a stále hustší

a hluše se v ní rozléhají

plavců volání a křik ...

Zachraň je, Hospodine, zachraň!

Pošli jim v tuto velikou hodinu

aspoň jediný paprsek s výše!

Z ruštiny dr. MILOŠ MATULA

ČECHOV A LÉKAŘSTVÍ

Čechova si nesmíme představovati v Jaltě mezi jeho dvěma psy Jodem a Bromem. Práce a souchoťiny podryly mu zdraví v čtyřiceti letech. Mladí spisovatelé říkají mu: „mistře“. A právě když píše svá poslední veledíla *Tři sestry*, *Višňový sad*, strojí se zemřít. Ostatně tento „femenalista“ duše, jenž se nikdy nepřel o její jsoucnost, po celý život, zdá se, zabýval se myšlením o smrti a o posledních věcech člověka. Ale v Jaltě, kam se uchýlil r. 1900, aby tam ztrávil čtyři poslední léta svého života, jeho ustavičný zápas proti bídě a bludu, — bídě ostatních i své vlastní — ho vyčerpal. Odpočívá si. Náruživý pracovník oddává se potulkám, snění, a Gorki ho vidí jednoho dne, *an sedí ve své zahradě a chytá svým kloboukem paprsek slunce a pokouší se bez sebemenšího úspěchu dostat jej na svou hlavu zároveň se svým kloboukem*. Jakkoliv Čechov, od přirozenosti netečný jako skoro všichni Rusové jihu, byl básníkem po celý svůj život (aniž kdy psal verše), pravý Čechov není v Jaltě, a málo se stará o to, aby se opřilbil sluncem.

Jako lékař v lidové čtvrti Moskvy a potom v jednom okrese lékař Zemstva zapřahuje se do hrozně práce. Ošetřuje chudé lidi, neopouští jich po chvatné prohlídce, nezastříkuje jim morfia, aby to měl brzo s krku, ale snaží se jim porozuměti, aby je mohl milovati, zvidá, čím jejich

srdce se trápí, okem vroucím zpytuje jejich hlubiny, když utrpení mu je odhaluje, dalek jsa zahálčivého a hejskovského života literátů a jejich žvatlotu. A po několika hodinách pobytu u lože nemocného, po takových besedách se smrtí rozjímání značně přesahuje sen.

V těchto místech Čechov poznal lidi, nemohl také jinak než právě tam vésti své čtenáře.

V jedné větě spíše zábavné než hluboce pravdivé Čechov pravil: „*Lékařství jest moje zákonná žena, literatura jen má milenka. Když žena mne trápí, jdu na noc k té druhé.*“ (V listě k Suvorinovi, Sumy, 11. září 1888.) Myslím, že by byl řekl správněji: miluji stejně obě svá zaměstnání. Bývá to sice málokdy, aby byly najednou dvě ženy milovány, ale ten i ten případ se vyskytuje. A Čechov opravdu dodává, co se mi zdá delikátnější: „*Žádná z nich nemůže si naříkati na mou nevěru. Kdybych neměl svých lékařských prací, ztěžka bych mohl dáti svou svobodu ducha a potracené myšlenky literatuře. Mám příliš málo kázně...*“

Možno si myslet Ingrese bez jeho houslí. Jest nesnadno zapomenouti v Čechovu lékaře. Což se sám nepřičinil, aby nás o tom uvědomil? „*Jsem jist, tak napsal, že studium lékařství mělo značný vliv na mé práce literární: rozšiřujíc pole mých pozorování, obohatilo mne znalostmi, jejichž cena nemůže býti pochopena leč lékaři. Ono mne též vedlo, a mám asi co děkovati svým úzkým vztahům k lékařství, že se mi podařilo vyhnouti*

se množství omylům.“ (V listě Rossolimu. Jalta 11. října 1899.)

Jest přirozeno, že lékaři a nemocní činí důležitou skupinu v nespočetné lidské galerii, již nám skýtá tři sta nebo čtyři sta povídek, příběhů a novel Čechovových.

Neidealisoval svých kolegů, asi proto, aby jim lépe posloužil. Dosti hrubí, často suroví, ba někteří ožralové, mají skoro všichni domácí tvář, v níž se zračí nevlídná dobráckost, hubovačná obětovnost, a přece bez únavy, tvář velikosti poněkud truchlé, s jistým chocholem.

Povaha Astrovova, již Čechov jistě mnoho sdělil ze sebe, jest zvláště poutavá. Vzpomínám si na první představení *Strýce Váni* před několika lety, v dobách *Comédie Montaigne*, byl jsem rozrušen touto osobností — obdivuhodně sehranou Pitojevem — jež stála za více než ten jeho hrozný život venkovského lékaře, jehož kouzlo přece linulo se z jeho hrdinného odříkání, spojeného s revoltami, s náhlým unikáním k ideálu, který ho přetvořoval v jakousi divokou krásu. A poznával jsem v něm mnoho lékařů, sestárlych v našich krajských a okresních městech, jejichž klientela vyžadovala jak života tak duše, a kteří všechno dávající svým nemocným, uchovávali si ještě jakousi hrdost, drsnou a nezhnusenou dobrotu, ostrý úsudek, krutou vědu a znalost jiných i sebe, zkrátka svůdný a složitý charakter, který bylo možno viděti jen u našich francouzských a ruských lékařů, dokud jich nezmohl nynější materialismus, a jež Čechov nám tak znamenitě kreslil.

Všichni tito lékaři mají nemocných na vybranou: jsou souchoťiny, rakoviny, hlavničky, záškrty, nádory, chřipky, cholera, neštovice, aniž do toho počítáme případy psychiatrické a sebevraždy, otravy, atd.... Ale nelekejme srdce citlivá! Vždyť ani Čechov neměl úmysl, aby literaturu naplnil nějakým Dupuytrenovým Museem. Nepřevládají u něho podrobnosti z pathologie a nakažlivých nemocí. Umí to znamenitě jinak: z několika jeho rysů, z několika slov, jež nemají v sobě nic učeného, čtenář, je-li lékařem, může rozpoznati příznaky a udělati diagnosu.

Bylo by snížením Čechovova talentu a vlivu medicíny na něho, kdybychom chtěli jen na to tento vliv omeziti. Jeho lékařská znalost světa na štěstí zjevila mu věci skrytější, a také vzácnější. Byl by kdy mohl popsat tak uchvacujícím způsobem onu úmrtní světnici někdo nezasvěcený?

Na posteli, stojící u samého okna, ležel hošík s otevřenýma očima, s udiveným výrazem v tváři... Prostěradla, hadry, mísky, rozlitá voda po podlaze, rozházené všude štětičky a lžičky, bílá láhev s vápennou vodou, i sám vzduch, dusný a těžký — všecko jako by tu ztuhlo, a zdálo se být pohrouženo v klid.

Ale v ložnici nebylo oné odstrašující hrůzy, na kterou myslí lidé, když vypravují o smrti. Ve všem tom mrtvém ztrnutí, v póse matčině, ve lhostejné tváři doktorově leželo cosi přitažlivého, cosi dojímavého, zejména ona jemná, sotva postřizitelná krása lidského hoře, kterou ještě hned tak se lidé nenaučí chápati a popi-

sovatí, a kterou, zdá se mi, dovede tlumočiti toliko hudba. I v tom hlubokém tichu bylo cítiti krásu. Kirilov i jeho žena mlčeli... (V povídce „Nepřátelé“).

Podivuhodné linie, sondování tak výjimečné správnosti! Jest to pravda, nikdy se lidé nepřiblížili tolik složité podstatě bolesti: a protože bolest jest stupnicí naší míry, nikdy člověk nevstoupil v nás hlouběji.

Lékař navštěvuje jen své kolegy a své nemocné. Čechov se nezajímá jen o ně. Naopak, sebe nepatrnější mimojdoucí vzněcuje jeho zvědavost odborníka. Čechov a lékař jdou obyčejnými ulicemi, podél všedních průčelí; ale za vytaženými záclonami a spuštěnými žaluziemi dohaduje se všech neštěstí, všech tajností, všech bolestí. Ta neb ona mimojdoucí osoba jest praobyčejný člověk v běžném smyslu slova, ale spočívá na ní hrozná tíha dědičnosti, jsou v ní ty a ty vady, zmocnila se jí ta a ta slabost. Ať jsou ohavni nebo jen politováníhodni, tyto mimojdoucí (vám podobní, naši, my sami), Čechov je soudí bez tvrdosti, bez hořkosti. Nebo lépe, nesoudí jich, pozoruje je, nežádaje od nich vyúčtování, *s moudrostí lékaře*, jak pravil Edward Garnett, *který se naučil zkušeností, že lidé nemohou býti rozdílni od toho, co jsou*. Čechov je přijímá, jako přijímá pro sebe nemoc a chudobu. Stojí jim po boku, pokouší se rozpléstí přadeno jejich vědomí, a aniž se sám kdy ztožňuje se svými hrdiny, dává jim, co má v sobě všeobecně lidského, a co studium věd přírodních a ustavičné styky s utrpením a smrtí dovolili mu odloučiti od anekdotického

a pomíjivého okamžita. A protože Čechov nemá nic kazatelského, a poněvadž ví, že čtenář rád si sám vyvodí smysl a morálku z té neb oné stránky, jeho umění pracuje se záznamy exaktními, dobře volenými, jen zdánlivě zevnějšími, neboť možno z nich dobře dohadnouti se hluboké duše spisovatelovy. V podobiznách, jež kreslí, nezapomíná skoro nikdy u osobnosti na tělesné složení, na postavu fysickou a na stav zdraví: ostatek vyplyne mu sám sebou, jest jen na nás uměti čísti a viděti.

Takový jest obyčejně postup lékařův, jenž se má vyhnouti dvěma chybám: učiniti dosti přísnou synthesu, aby nebyla lživá, a nic neviděti nad zjevy a pravdy dokazatelné.

Jsou to podstatné vlastnosti lékařovy, tato pronikavost a opatrnost, jimi větrí, a jen marnivci a pošetilci snadno upadají do obou léček. Jen zdraví jest věčná neviditelná realita, skrývající se za viditelnými náhodnými nemocemi.

Hlavními ctnostmi lékařovými jsou: pozorování, bystrost, soudný duch a zdravý smysl, k čemuž dlužno ještě připojiti intuici, ducha příčinnosti a dobré srdce.

Kdo má tyto vlastnosti pohromadě, ať už se všelijak druží, proplétají nebo akcentují, u toho není nebezpečí, že uvázne na půl cestě. Pozorování jest počátečním činitelem každé intelektuální činnosti: přináší jí kořist. Ale v této prvotní práci pozorování není úplně neodvislé; vybírá, co bude píci druhým vlastnostem, jeho sestrám, právě tak jako včela vybírá sladké šťávy, jež dohromady dají med. Pomáhá mu „intuice“, vrtošivé dítě, o němž se nesmí příliš

zle mluvíti, ale jemuž musíme býti vždy pánem. Tuto kořist dlužno pak spořádati, dávatí stejné prvky k sobě, vyzovovati z nich důsledky, pátrati po jejich příčinách: práce analýsy i synthesy, táž pro lékaře jako pro básníka. Od příznaků k aitiologii, od gest k duši cesta jest táž: rozum a zdravý smysl. Ale abychom nezbloudili nebo neuvázli, třeba ducha soudného, který poznává pravé od nepravého, a důvtip a bystrost, jemnost ducha, jimiž vědec veden jde od zjištění fakta k indukivnímu pravidlu, čili činí si o věci pojem, tvoří si v duchu *obraz* (a uchovávám tomuto slovu všechen jeho nebezpečný smysl), dříve než vše ozřejmí, článek, který mu chyběl k celému řetězu. Toť inspirace básníkova, hvězdářova, lékařova, zasáhnutí genia, jež se blíží zázraku: *Labuť* Baudelairova, oběžnice *Le Verrierova*, oslnění Pasteurovo, když mu vytanul na mysli *obraz* úlohy dešfovek v trvalosti *uhlí*.

Ale lékař zná příliš složitost organických reakcí, než aby věřil, že by se mohl kdy dopídití pravdy dokonale vědoucího. Jsme bytosti nedokonalé, jež se mohou k Pravdě jen přiblížiti. Čechov to řekl: *Takový jest osud lidský, neklameme-li se v celku, klameme se v detailech. Nikdo nezná pravdy tak, jak jest.*

V tomto pátrání, při němž jest naší povinností jíti, až kam možno, nepohrdejme dobrotou jako vůdcem. Jest třeba milovati látku, s níž pracujeme, a člověka, jehož studujeme. Dobrota bude vzácnou pomocnicí pozorování, intuice a bystrosti. Odkrývá znaky tuze skryté, dostává se

snáze k příčinám, neboť jest klíčem k srdcím, v jehož hlubinách se často tyto příčiny tají.

Z těchto několika řádků vychází najevo, že intelligence lékařova, básníkova, moralistova, romanopiscova pracují všechny na téže základně. V jejich studiu člověka procházejí týmiž stadii, konají táž úsilí analyzy, indukce, divinace a seskupování. Lékař v Čechovovi mohl dobře hospodařiti zajedno s umělcem. Práce jednoho pomáhala druhému, pomáhali si jako pracující k témuž cíli.

Nemám jistotu, že by Čechov byl se mnou stejného mínění, ne snad v tomto posledním tvrzení, jež častěji opakoval, ale o mechanismu poznávání. Nuže, kdo, chtěje studovati člověka, ubytoval by se na trvalo mezi bisturiemi a mikroskopy, dopustil by se velké chyby: pitevní nožíky a všechna zvětšovací skla staly by se za chvíli nebezpečnými hračkami v ruce pošetilců. Na štěstí celé dílo Čechovovo bouří se proti této falešné a jalové materialistní theorii. Což nedívá se na mužiky jako básník? Jen tak se mu podařilo napsati tuto podivuhodnou stránku pravdy, nu, ano, pravdy tisíckrát lékařštější, než kdyby ji byl skládal u mikroskopu nebo v zatuchlé pitevně:

Byli to většinou lidé nervosní, rozjitřeni, pokořeni, byli to lidé s obrazností udušenou, nevědomci, s obzorem úzkým, zmateným, s myšlenkami vždy týmiž, s černou zemí, s černými dny: s černým chlebem lidí, kteří jednali lstivě, a kteří, jako ptáci, neskryvali za strom než hlavu: lidé, kteří neuměli počítati. Nešli kositi sena

za dvacet rublů: ale přišli za půl věderce vodky, kdežto za dvacet rublů by si jí mohli koupiti čtyři věderce. Abych mluvil pravdu, špína, opilství, hloupost a lstivost byly skutečnostmi: ale přese vše bylo cítiti, že život mužíka spočívá vůbec na pevném a zdravém základě. A ať se zdá sebe pitvornějším zvířetem za svým radlem, a ať zhovadil od kořalky, bylo všude cítiti, když se zkoumal z blízka, že jest v něm cosi užitečného a velmi důležitého, co nebylo na příklad u Maši ani u Blagova (lékař): a jest to právě to, že věřil, že hlavní věci na zemi jest pravda, a že jeho spása, a spása celého národa není než v pravdě. A z toho důvodu mužík miluje spravedlnost více než všechno na světě.

Říkal jsem své ženě, že viděla skvrnu na skle okením a neviděla oknem.

Tento způsob Čechovův opouštěti náhle zevnějšek a vskočiti na ráz do podstatného, jest příznačný pro jeho genia. Jest to příliš drahocenná a příliš vzácná vlastnost u člověka, než aby bylo možno věřiti, že jest nabytá. Ale jest jisto, že tato vlastnost vrozená rozvinula se ve styku s pravdami málo rozpustilými, s takovými jako bolest, bída, láska a smrt, což jsou důvěrné družky lékařovy. V Rackovi doktor Dorn praví Treplevovi, mladému spisovateli:

— Neuvádějte na scénu než vážné a věčné. Žil jsem, víte to, život způsobem rozmanitým a s vkusem; jsem s ním spokojen; ale kdyby se mi bylo přihodilo, abych zakusil to chvění duše, jehož pociťují umělci za tvorby,

zdá se mi, že bych byl pohrdl svou hmotnou schránkou a všim, co k ní přísluší: vznesl bych se od země k nebi nebo i výše.

Od té chvíle místní barva mizí, a s ní všechna ta hrozná přístroj, již se přihrádkuje svět, již se vměstňávají do ohrad a etiketují lidé k uspokojení několika zchátralých duchů, zamilovaných do zvláštního a malebného. Zůstavme spisovatelům *Michala Strogova* a *Fedora* otřepané fráse o ruském životě a ruské duši. Jako bacil Eberthův působí stejně na povolžského lodaře i na obyvatele pobřeží Seiny, tak poznáváme v hrdinách Čechovových, až na některé drobnosti, naše lékaře, naše občany, naše rolníky, naše bratry. Instinktem a zkušeností Čechov spěl k *vážnému a věčnému*: všude jsou tytéž konflikty a sympatie, jež se rodí ze zblížení dvou bytostí, tytéž síly neúprosné, věk, utrpení, zápas o život, zločiny továren a touha úniku, kterou živíme všichni pro jakýsi lepší svět, pro svět, kde by bylo možno žít dokonale upřímně, spravedlivě a kde bychom byli opravdu dobrými.

Nesmíme však přece Čechova řadit mezi osvícené a messianisty málo evangelické, jejichž modrý květ nemůže se rozvíti, leč v kraji trosek! Ať jsme sebe více dojati čtoucí ho; prožíváme-li takového *Racka* nebo *Stryce Váňu*, nikdy náš mravní řád není rušen, neboť Čechov nikdy nerozdmýchává anarchistní snahy, jež číhají na našem dně. A přece jste slyšeli, jak Čechov sám o sobě praví: *Příliš se mi nedostává kázně*. Jest pravda, že dopouštěl svému lé-

kařskému zaměstnání úlohu regulátoru. Opravdu, kdo studoval dokonalou fyziologickou shodu ústrojů a hrozné poruchy, jež přivádí sebe menší zeslábnutí některého z nich, kdo zná velikost života, skutečnost utrpení a neúčinnost a marnost věcí malicherných, tomu krása morální rovnováhy se přímo ukládá: dobrota bez naduřelosti soucitu, láska bez ztřeštěnosti odpouštění, široký smysl pro odpovědnost a příčiny. Takto Čechov, který očím krajanů zdá se ze všech ruských spisovatelů nejrušštějším, jeví se i nám Francouzům bližším, *západnějším* než kterýkoliv z nich. Tato důstojnost bez domýšlivosti, toto přijímání věcí tak jak jsou bez nihilismu, tato vnitřní kázeň, kterou Čechov dluží lékařství, svůdně působí na nás u tohoto Rusa, jenž dokonalou znalostí srdce a poetickým chápáním světa řadí se mezi nejpřednější tvůrce slovesných hodnot a dobývá si právem výjimečného titulu genia, možno-li tak říci, dvojí urozeností.

HENRI DUCLOS

Z franc. J. F.

VIDĚNÍ

I

jo, každej nemá tu čest, panečku. to se musí napřít k němu modlit. já mám dukladny zjeveni. já tomu věřim, to mně žádněj nezapře. dost zjeveni sem měla. hnet dyš sem bila svobodná, aš donička. jedna, dvě, tři, čtyři, ničky pět, šest.

milé bracho, dybich ti to měla vikládat! Panenka Maria lezla do velkejch vrat, mně tam vedla s postele, to bilo ešče ve Zhoři. pak mně ukazovala ty ruže v zahradě a já sem povídala: - muj Kriste Ježíši, jak to krásně viroste! - sepnula sem ruce, vona se na mně podívala a říkala mně: - jen se ke mně modli, já ti všecko viprosim! - je to pravda.

dyš sem bila svobodná, tak mně říkala: - jen poč za mnou, já tě na dobrou cestu povedu -. já bich si to přece s prstu nevicucala. ne.

potom dyš muj bratr, co je ve Vidni, potřeboval moc penize, no já sem je zehnala a poslala sem mu je. měla sem s toho báječnou radost, jakou von bude mít radost, že sem mu pomohla. za tři dni přišla Panenka Maria - šla s takovim kouřem a vobrazi

se třepali na zdi a bila sněhová řása, vohnivá, taková, jak je duch, taková bílá řása šla s ňou a vobrazi se třepali na zdi. já sem coufala před ňou a vona povídala, abich se ji nebála, šla furt ke mně bliš a říkala mně: - čekáš bratříčka, máš moc práce, vid' - bylo to před vánocima - jen se nestarej, já ti každý den přidu vo 1/2,5 pomoct v práci. - jak mně těšila a silila, já sem tolik silila a to sem bila silná a zdravá, dyš mně každý den přišla posilnit. von přišel na vánoce akorát.

za starších let to bilo. bila u mně na posteli támle v koutku. dyš sem stonala na ty rekma, bil tady u mně bratr se sestrou. a jedna pani mladá, to bila Panna Maria, vopskakovala vokolo mně a usmávala se. teť já sem povídala k ty pani: - to je ta má dobrá pani, co nám dává zdravi! - ta se usmávala, hopkala vokolo nich. já sem se chcela na ně podivat, esli je to tatinek nebo bratr a voni zmizeli. ale bil to bratr, protože akorát za rok bil prič.

bila sem nahoře, nespala sem celi noci a bilo to v noci.

II.

musím zavřít kurník, abí mně slepice nezežrál schoř. jo člověče, ty tomu nevěříš? jak už se mám pokrájet nebo co? dyť tomu není dávno.

a letos sem *viděla* toho Pána Krista tady. jak chudák smutně se dival. korunu neměl, jen takle bil učesaněj; jen vlasí měl, jak tady je na vobraze. takoví silny nohi měl. jednu měl postavenou a na druhí klečel. ešče sem měla strach, že se ta postel zboří. prosím vás, takoví silny tělo! nahej bil, srce tady mu boumalo. na mou duši, věřte, já sem mislela druhej den, že přišel pro mně. nic nemluvil a nic. já ho tak krásně vidím, jako bi to neska bilo. na jaře to bilo. panečku, nic se mně nezdálo, já sem ho viděla.

a poslouchej: jeden zahradnik měl krásnou zahradu s květinama. prosil Pána Boha, abí se mu zjevil. von se mu 2x zjevil a mluvil k němu. měl velkou radost, ten zahradnik povídá mu: - já tě ešče jednou nafščívím. - no tak zahradnik všecko čistil, vopravoval, zahrada musela bejt v pořátku a celej domek vičistil a čekal Pána Boha. najedenkrát se stalo, že bila velká zima a dešč. teť najednou přide žebráček votrhanej; třásl se jako prut hladem a zimou. teť von povídá, ten zahradnik: - co tady chcete? máme učistino a čekáme někoho jinyho jak vás. takoviho vo-

střapka špinaviho. - najedenkrát se vobjevil s toho
žebráčka Pán Kristus a povídá: - s takovims mně
čekal? takovi lačny krmíš a žiznivi napájiš a chudy
voblikáš? - no a ten zustal jako solnej sloup, ten za-
hradnik. von se toho nenadál. a klekl a prosil, abi
mu to votpustil. - poráts prej chcel, abich tě nafšči-
vil, dyš tě nafščivim, ani mně nechceš. ani mně ne-
chceš dat jest, ani voblict a nic. - a začal se z něho
dělat velkej muž, rozloučil se s nim a mislim ale za
rok si ho zebral. tak umřel ten zahradnik brzo.

dodal JAN UCHYTIL

(z Vel. Meziříčí)

O SMYSLU FACKY

Chceme dnes hovořit o smyslu facky.

Jedná se o onen povzbuzující lidský projev, který následkem náhlého vzplanutí citu končí na tváři spolubližního.

Jsou již tací lidé, že při pohledu na ně má člověk snivé přání vykonávat po celé hodiny tuto činnost. Tak zvané obličejce „na facky“ mají jakousi vrozenou vadu, která je k takovéto výzvě odsuzuje. Budiž jim to odpuštěno!

Vždyť i svaté písmo zaznamenává jedno místo, ve kterém je vyřatý políček znázorněn jako chvályhodný výkon. Ba, praví se dokonce, že pohotovost k druhému políčku je předpokladem prvního, který byl již uštědřen.

Pamatujeme se asi z mládí z vyučování náboženství, že ono místo v bibli o pravé a levé tváři vyvolalo nevolný, téměř rmoutivý pocit - jakýsi způsob

duševní zkoušky. Bylo lehce cítit pačlivé šimrání s následujícím nádechem zahanbení. Člověku se do jisté míry zdálo, že je „morálně fackován“, ačkoliv tento náznak přímo pečlivě a předem odkazuje toto zvláštní pojednání o facce na pole ethiky.

K prapojmu facky náležejí součástky náhlé reakce, hmatatelného napomenutí, ne zcela nelaskavého potrestání. Facka je trestní právo svépomoci; samosoudcovství s pedagogickými podstatnými tahy: poslední zbytek tělesného trestu, který středověké právo výprasku zanechalo nervově zeslabenému novověku.

Udílení poličku vyžaduje odstíněného vědomí viny u postiženého, vědomí, že byly porušeny mravy a slušnost. Vyžaduje překročení hranic, které zůstávají viditelné pouze jemně cítící duši. Předpokládá zasáhnutí do oněch lidských práv, která se nedají chytit do silně děravé sítě paragrafů „měšfáckého zákoníku.“

A nevíte-li stále dosud, milí čtenáři, co vlastně míním, tak požádejte někoho o praktické splnění vaší theoretické zvědavosti. Doporučují se v tomto případě ony facky, které rozdávají mladé dívky. Mladé dívky mají rozkošný způsob, jakým rozdávají poličky. Dávají je s půvabem a krásným rozhořčením. Koření a půvab těchto faciček je v přímé

korelaci ke kráse dárkyň. Získáváme je za nepřís-
tojné chování, za skoky přes hranici mravopočest-
nosti i za smělé poklesky v otázkách taktu. Na tom-
to poli se vyskytují docela báječné facky. Sám jsem
dosud, bohužel, žádný takový poliček nedostal. Ale
to zůstává především vinou spisovatele. Příčiní se
už nějak o to, aby též svého cíle dosáhl.

Matky mají dobrý způsob dávati facky. Dostal
jsem takový. Musím doznati, že matka neměla ne-
pravdu, ačkoliv já jsem byl v právu. Jednalo se o čet-
bu knihy, která podle jejího názoru byla špatná, po-
dle mého dobrá. Moje matka vykonala trestající na-
pomenutí s půvabem a s velikou intenzitou. Byl jsem
poražen. Přesvědčující argument, který byl umístěn
na mé tváři, byl prostě odzbrojující. Co má člověk
dělat, je-li nedospělý a miluje-li matku více než lite-
raturu? - Uč se naříkat, aniž bys trpěl. Byla to za-
hanbující čest, kterou jsem musel vytrpět.

Vzpomínám si ještě na jiný podivuhodný způsob
pohlavků. Stalo se tak krátce před nedělní mší ve
venkovském kostele. Farář kráčel shromážděnou
obcí k oltáři a objevil cestou několik chlapců, kteří
mezi sebou tlachali. Tu pleskly dvě facky v chrámu
Páně - až se varhany rozezvučely. Obec utichla
v slavnostní náladě. Tyto poličky povzbuzující k po-
božnosti ucítil každý náhle na své vlastní tváři. Byly

to milostivé facky, které se hodily jako hrubé poklice na hrubé selské hrnky. Na tváři svatého Petra, jehož socha stála proti mně, jako bych postřehl úsměv.

Facky jsou k jistým účelům nepostradatelné. Také ještě dnes. Přihodila se tu nedávno, pro její podnět zcela neobvyklá rvačka mezi dělníky. Jedno chlapisko se chvástalo za smích svých kamarádů oplzlými řečmi o Matce Boží Marii. Jeho široce proudící příval slov byl náhle zaražen specifickým druhem facky. Jiný proletář mu totiž zasadil dobře mířenou „přes hubu“, která způsobila vypadnutí dvou zubů. Účinek na diváky byl komický. Způsob obhajoby neposkvrněnosti Matky Boží byl všeobecně uznán. - Litujeme, že existují náboženské války, nemůžeme však upřít jejich hlubší smysl. Facka našeho křesťanského proletáře ve formě „po hubě“ byla opozděná náboženská válka soukromého muže. Víťeze ozdobíme černě tištěným vavřínem novinových řádků.

Je ještě jiný příběh o poličku, na kterém nebyla Matka Boží bez účasti. Stará rýnská legenda vypravuje o jednom kolínském kanovníku, který byl tak velkým nepřítelem žen, že odvozoval hřích světa jedině od ženy a dokonce na svém smrtelném loži vrhl divokou apothesi proti ženskému národu.

Akdyž právě v žáru vzteku ulevoval svému zarmoucenému srdci, sestoupila soška Panny Marie ze svého podstavce, přistoupila k jeho loži a vlepila mu vpravo a vlevo políček, takže skončil blaženě se usmívaje. Tento, nejzázračnější ze všech políčků, měl metafysickou šťávu.

Po přečtení těchto řádků uznáme, že smysl facky je hlubší, nežli se všeobecně domníváme. K poznání políčku náleží zdlouhavé studium a obsáhlá zkušenost. Tyto denní mouchy trestního soudu, které vystupují s třaskavým doprovodem, jež jsou nepostradatelnou náhražkou beznadějně diskuse, měly by se státi opět lidovými. Neboť ony mají přednost komiky. Muž, který ve filmu dostává facky, je směšný clown, který povoláním je zavázán k tragice; zde se propaguje onen políček, který se psychoanalyticky nedá pojmuti. Jest to onen delikátní druh facek, který dopadá na zem jako osvobozující dešť z těžce nabitého ovzduší mezi dobrým a zlým.

K políčku opravňuje pouze talentovaný temperament, přirozený instinkt a soudně - silná odvaha. To jest dnes již vzácné. Dnešní políčky jsou většinou zahalené kopance, rány pěstí a jiné surovosti. Jest zapotřebí naučit se dávat důmyslné facky. Jen fackami lze svět zbavit oněch malých sprostot.

Všechny druhy facek, políčky, pohlavky, lípance

nesmějí býti oceňovány jako pouhé vzruchy afektu, ne jako výbuch vzteku nebo nenávisti. Prýští z přímého, poctivého a mocného hněvu. Vytrysknou z rozumu a slyšíme je plesknout o nerozum. Musí dopadnouti jako feuilletonistické nápady na ospalost ducha.

A je-li feuilleton dobrý, nelze mu upřít podobnost s políčkem, který se udílí s okřídlenou ironií na rozkaz ducha.

Z němč. E. HOSTOVSKÝ

HERMANN WODAK

SLOVO UVOLŇUJÍCÍ

Co následuje, jsou výňatky z delšího dopisu k Velikonocím, ze dne 24. března 1931, jež nám poslal z Plzně p. Pastor.

... Guardini jest, jak stále více vidím, duch vůdčí, důležitý předmět studia.

K posledním třem dávkám »Archů«: Jsem zvyklý od Vás na všechno nejlepší, přece však každé takové nové číslo jest opravdovým potěšením. Jdu někdy do čítárny, abych se také poučil, co se děje ve všelijakých těch tiskovinách; člověk však brzy ztratí chuť přehazovat stoh slámy, aby našel zrnko.

A teď něco o p. Durychovi. Měl zde před Vánoci přednášku »O duchovních potřebách dnešní doby«. Byl jsem si to také poslechnout a poslouchal jsem skoro se zařatými zuby. Vůbec nechápu, jak mohl přijíti k takovým názorům; vážnou rozumovou prací, ke které na konec vybízel, jistě ne. Co mne však nejvíce rozhořčovalo, bylo, že Vás měl stále plná ústa a že se stále potýkal s tím,

čemu říká rád »aristokratický názor«. Hrozně ho ta aristokracie trápí. Také tam vykládal, že Vás v jedné hádce vyzval, abyste prý mu ty hierarchie (nevím, oč se vlastně jednalo, on to také blíže nevysvětlil) ukázal v tridentském katechismu a že prý jste mu nic neukázal. Toto jest docela směšné. Tento aristokratický názor prý ovšem potřeboval hodnot. Jako by hodnoty nebyly a jako by si je tento aristokratický názor teprve vyráběl. Či se snad máme státi nihilisty? (Teď už zase sám o hodnotách píše, což bude asi jeden z těch náhlých obrátů, na něž jsme dosti zvyklí.) — Uznával Vaši práci a Vaše objevy jako důležité, ovšem pro minulost. »Barva doby« jest prý teď jiná. Váš aristokratický názor prý překáží, aby se šlo k lidu. A dnes prý jest nutno jít »na ulici« (když se děvče spustí, říká se též, že jde »na ulici«) snášet posměch a pod. Činnost prý teď musí být missijní (k missiím je třeba missionářů čili poslaných, kdo pak ho sem k nám do Plzně poslal?) — Aristokratický názor prý máte z Leona Bloy a z Barbeye d'Aurevilly. Chválil a uznával jejich skvělost jako umělců a myslitelů, u Bloy mluvil též o tom, jaký měl vliv na duše a o konversích, k nimž dal podnět — ale vytýkal jim zase ten aristokratický názor, přes který prý se dnes

musíme přenést. Nás prý to už nenadchne, když si na př. Barbey d'Aurevilly pochutnává na tom, jak Šuani vyhráli (vždyť to byl masakr, zhouba) a pod. nesmysly.

Těž o Zjevení La Salletteském mluvil, a to jaksi z vysoka; že se to stalo kdysi v letech 40tých, že neví přesně kdy, že jste to vzal za svou věc, a že je to jaksi protiklad Zjevení Lurdského. Z rozličných proroctví a zjevení (mluvil o některých jako o vážných), z Bloy a z proroctví o papežích prý jste si udělal takovou eschatologii, jakýsi chiliasmus, ale jako že se to nesmí brát vážně, poněvadž prý se to nesplnilo. Svět, abych zkrátka vyjádřil tenor jeho názoru, nejde k čertu, vždyť svatá Terezie Ježíškova (omlouval Bloy, že ji neznal), slíbila, že světu se má dostati ještě hojně milostí (déšť růží). Při tom mluvil též o Konnersreuthu.

Tyhle věci jsem si pro Vaši informaci poznamenal hned po přednášce, takže je to psáno z čerstvé paměti. Jsou v tom nesmysly zjevné, někde až dětinské. Měl jsem též dojem, jako že už by Vám rádi zrobili (Durych zřejmě nemluví jen za sebe) nějaký ten nekrolog (pochvalný, rozumí se, s obvyklými úskyty výhrad).

Po přednášce podpisoval knihy. Měl jsem velikou chuť mu všelicos vycinkat a trochu si ho

půjčit, i čekal jsem schválně na něj, až s tou robotou bude hotov, a zval jsem ho k nám, ale byl obklopen a zadán jinam. Byl též nějak podivně rozpačitý.

Zdá se mi vůbec, že se teď nějak pořád čepejří a kasá. Ohání se stále nějakým apoštolstvím, rozumovou prací, chrastí řetězem mezinárodní tiskové akce katolické a podobnými zvučnostmi. P. Strakoš píše u příležitosti toho Meriméea, že je to od Durycha nějaká *schválnost*, které nerozumí. Já to přebírám všelijak a také nedocházím k žádnému kloudnému vysvětlení. Kdyby to nebyl Durych, jehož díla si tolik vážím, odbyl bych to poukazem na *genus irritabile vatum* (popudlivé, čepejřivé pokolení básníků). Ono v tom aspoň z části něco takového bude, ale ještě něco jiného bych nadhodil. V témže čísle Akordu, kde jest článek »Aetiologie kulturního úpadku«, jest též na konci Durychova poznámka o časopise »Na hlubinu«. Tam se Durych výslovně přiznává, že P. Braitto z něho udělal přispívatele toho časopisu. Nebyl by tohle klíč? Před tím dělal rozmachovou politiku, a teď to odnáší morálka a theologie! Obírat se Otci, studovat je a těžit z nich, jest zajisté dobré, ale jen pokud se to dělá z víry (věrnosti) a ne z pohodlí (jen abychom tam našli hledanou poučku či recept).

Těž se mi zdá, že příliš vězí v síti Kuncířově a v ovzduší jeho krámu. Články a noticky v Akordu mají už často ráz čistě žurnalistický a někdy to vůbec jest až trapné: jako by dělal Kuncířovi nějakého obchodního cestujícího jemnějšího zrna, a Kuncířovu *politiku* proti Dobrému Dílu.

Od té přednášky říkám si častěji: Jak jest možná taková změna? Ví vlastně p. Durych, jakou smutnou — a k tomu hrozně vedlejší — úlohu tím hraje? Nemohu totiž dobře připustiti, že by to dělal mala fide, a doufám, že to jednou prohlédne a pak že nad tím hořce zapláče.

Ty jeho extense se mi už dávno nelíbí. Ale člověk je nesmělý i ve svém myšlení, když cítí, že by se svým názorem zůstal osamocen. Ted' po Vaší poznámce o extensitě a intenzitě v Arších už se s tím skrývati nemusím. Ve 2. čísle letošního Akordu, což jest jeho revue, jeho »úspěch«, má zase repliku o Barbeyi d'Aurevilly. Podivné věci tam spřádá. Hrdinové románů tohoto Connétabla francouzské literatury jsou asi příliš sebou, což jest arci věc aristokratická, mající svůj základ v metafysickém pojmu Osobnosti, a tudíž podle Durycha hodna zavržení. Hle, co všechno v nich vidí ve své lidoveckosti: »Zlomyslnost a jizlivost«, která »se stává samoučelnou«, »radost a dostiučinění

ze zhouby, ze zavržení« a »esthetickou pósu!« Katolické stanovisko Barbeye d'Aurevilly mi bylo vždy jasné. Pohoršovat může jen zbabělce, pokrytce a hlupáky, myslíval jsem si. Ale u Durycha, jehož do žádné z těchto tříd neřadím, vězí to jinde. Je to intelektuální schválnost, jakési nezdravé přepietí neuvolněné páry, když pojistky a ventily dobře nefungují. Zjev ten bývá u dětí, když chtějí něco pošetilého zmoci, čeho jim dospělí nedovolují. Slyšel jsem jednou chůvu, jak to vysvětlovala otci, když křikem dítěte přivolán přišel, aby je »ustanovil«: »Má větry, ty ho trápí«. Opravdu, není »ustanoven«, skoro bych řekl: nemá stanoviska. Hle, co napsal o d'Aurevillym: »Dává tento katolík svým čtenářům samé lepší a *bezpečnější* věci než onen atheista?« (Rozuměj Mérimée.) A táže se dále: »Co je tedy lepší anebo *správněji* řečeno: Co je tedy méně zlé?« Konečně tedy přece nějaké stanovisko. Durych trpí morálkou jako puritán, neuvolněné větry doby ho trápí. Jak by jinak mohl napsati: »Co je tedy *méně zlé?*« Hledá zabezpečení proti úrazu: osobnosti mají na to svátosti, ale to je cosi aristokratického, tady se hledá něco sociálního, lidového, »úrazové pojištění«. To už je něco pro »katolický« *Akord!* A ještě něco. Zle se tam kasá na toho, o němž vím, že má v tom nej-

menší účast — na dp. P. L. Vránu. Z celého článku vůbec nemůžete poznat, proč ten jest tam jmenován. Vrhnutí se pro nic za nic v tisku na člověka tak těchto literárních sporů vzdáleného, to už není literatura, to je násilí dítěte, které dá do hlavy i matce řehtačkou neboli chřestačkou, s kterou si do té chvíle hrálo, když mu nedělají po vůli. Bude to asi začátek toho jeho slibovaného »nezavrhování osob« a »zavrhování věcí«, které bude »zkušebním předmětem při maturitě duchů nejbližšího období«. (Viz 1. čís. Akordu 1931.)

V 2. čísle letošního Akordu jest též »Summa víry a umění«. Jsou to některé výpisky z theologů a ostatek jsou páně Durychovy indukce a dedukce. (Dedukce jest odvozeno z latin. *deducere*, což znamená sváděti shora dolů; *dux* jest vévoda, vůdce, hodnost díla, tedy *odvévodit!*) Když z toho vyfouknete plevy, mnoho toho nezbude; víry málo a umění žádné.¹⁾ I ty theologické pravdy jsou tam ujařmeny vedlejším účelem celého traktátu, jenž má býti summou víry a umění a jimž se kromě toho má odbyti též to, čemu p. Durych říká »aristokratický názor«. Leckde mu i formulace theolo-

---

¹⁾ »Flákanina a banality«, napsal jsem komusi v jeho sousedství. J. F.

gických nauk kulhá. Napíše-li p. Durych v postoji scholastika (za takovou »Summu« by se pěkně sv. Tomáš poděkoval!): »Zlo tedy není něco, co by mělo jakoukoliv, třeba i odvozenou skutečnost«, pak to jistě není *bezpečným* vyjádřením pravdy: *mali nulla substantia vel natura*, což znamená, že »zlo nemá podstaty či přirozenosti«, totiž že jest nahodilé, přílepek přirozenosti, jež z Rukou Božích vyšla dobrá; krátce řečeno, že není zla »o sobě«.

V takovéhle úrovni a takovým způsobem se jednota myšlení nezrestauruje. — A přece p. Durych psával též pěkné essaye. Jenže to byly věci, které mu slušely, s nimiž se, abych užil slova Gardiniho, »vnitřně vypořádával a v nichž se třibil«. — V těchto nynějších extensích p. Durych není *POIETÈES LÓGOU* (činitelem slova — *poiétés*, z čehož jest latinské poëta), nýbrž jenom *AKROATEÉS*, t. j. slyšitelem, a to velmi špatným, lomozícím a vrtícím se v lavici, místo aby byl pokojným v »stání«. Gardini by možná řekl, že to tam nemá »počátku«, kterýžto počátek jest jistě v souvislosti s tím, čemu svatý Jakub říká »obličej narození«. Když to čtete, třeba takovou summu víry a umění, zrovna se vám vtírá slovo sv. Jakuba: »shlédl se v zrcadle, odšel a zapomněl, jaký by byl«. JAK. I, 24.

»Aristokratický názor!« Tohle Durychovo sočení na *cosi*, co si dobře neprohlédl (a může to klidně učiniti, aby si ani v počestné naší republice nezadal, neboť aristokracie přece už vymřely), jest mi opravdu nepochopitelno. Vždyť on sám ve svém Díle zaujímá postoj namnoze rozhodně aristokratický, ba možno říci postoj *grandseigneura*, jak to říká Guardini o sv. Bonaventurovi. Přece tím právě též jeho vlastní dílo tak působí, že jsou tam pravdy a hodnoty vyjádřeny, aniž jim bylo uято na jich plnosti, výsosti a svobodě. — »Jsoucno jest aristokratické, nikoliv isokratické; a to z *hloubky svého podstatného určení*. V theorii poznání jest to vyjádřeno větou: Věc se otevře jen tomu, komu jest přidělena, kdo jest jí rovnorodý. Jinému zůstane uzavřena«. — »Poznáváš tak daleko, jak daleko jsi«. (GUARDINI: *Sv. Bonaventura*). — Ten isokratismus a tu užitečnostní manii odkoukal p. Durych »nynější době«; lépe řečeno »podle sepsání« sv. Jakuba: »*huic saeculo*«. To jest asi ta Durychova »barva doby«. — Ovšem, když by člověk měl uznati tu aristokracii, musil by uznati zároveň též určitý základní řád jakožto *daný*, a to se modernímu »podvědomí« nechce: na mne to působí jako oči bledničkových děvčat: zorničky jsou na polo skryty pod horním víčkem a jakoby se dívaly

jen bělmem. Je prý to nemoc. Ve *vědomí* však třeba tomu říkati, co to opravdu jest: Je to hrozná schválnost a *nevůle*: Nežli uznati *Řád*, to ať raději zavládne chaos! Chřestačkou Matce do hlavy! Matka, řec. méeteer, gesto **m·t**, sanskr, mátram, což jest míra, správné poznání, *Řád*. Ach ano, chápeme, teď jsme tomu teprve na stopě: p. Durych záhy ztratil matku!

Wordsworth má v čele svých básní jako motto krátkou báseň, v níž jako by si uvědomoval mez a ukládal kázeň. Ta báseň končí:

Then, to the measure of the lighth vouchsafed,
Shine, Poet! in thy place, and be content.

A proto podle míry světla, jež ti uděleno,
sviť, Básníče, na svém místě a buď spokojen.

Pan Durych by měl pochopiti, že v těch extencích ani nesvítí, ani není na svém místě.

Také ti »Hlubináři« (odběratelé tiskoviny »Na hlubinu« — sami si tak říkají) zde měli schůzku, spojenou s výstavkou knih (duchovní četby). Byl jsem k tomu pozván a šel jsem, abych věděl, oč jde. Přednášel P. Braitó a velmi chválil průkopnou práci »staroříšských«. Z přednášky mi mnoho ne-

utkvělo. Totiž, ono se mluví vysoko, je to všechno jaksi správné, theologické termíny, plamenné výzvy, nic proti tomu nemáte, ale jaksi je vám to divné, že to nejde do živého, že z toho v tu chvíli nic nevíte. Toto panegyrické řečnění trvá však chvíli, potom do toho řečníkovi d'as podstrčí nějaký takový výrok, hodně upřímně myšlený a až jaksi moc správný, jako na př., že »musíme býti 100%ními katolíky« (100% — dál to nejde), potom přijde trochu chlouby, že mají 4000 odběratelů, načež člověk, ohromen tím kvantem duchovního života, se skrčí a ani nedutá. — Inserují se v Akordu jako »jediná odborná revue pro veškeré otázky duchovního života«, což jest asi krámská (či kramářská?) stylisace Kuncířova něčeho, do čeho nemá kdy se podívati.

Prohlížel jsem dvě letošní čísla tohoto časopisu, a našel jsem tam velmi málo, co bych si byl přál uchovati. Nehledě k věcem lhostejným, příspěvkovitým, psaným bez života, jsou tam též věci, s nimiž se nemůžete smířit. P. Braitto má tam v posledním čísle o obětech »o ubohých dítkách lidských, které musejí stále obětovati«. Tohle jest přece ufňukaná ideologie! Také tam týž důstojný zkoumá »oprávněnost modlitby«. »Když se modlíme, nechceme změnití vůle Boží«. — »Všchno

dají rodiče svému dítěti a přece chtějí, aby dítě prosilo, aby dítě bylo vděčné«, a pod.

Zdá se mi, kdybych ty jejich »nauky« bral vážně, že bych si nasadil dvojí tvář. Jsem sice teď mizerným křesťanem, ale nejsem rozdvojen, kdežto pak jedna tvář by se pachtila o vážný křesťanský vzhled a druhá by se jí pošklebovala, což pro diváka byla by jistě směšná figura.

V podstatě tohohle všeho, jak to dělají v tiskovinách »Akordu« a »Na hlubinu«, vidím jakýsi nově oblečený *modernismus*. Modernismus, nově natřený »barvou doby«. — »V dnešních lidech žije jakýsi absolutistický pud; bojí se věcí složitých; nechtějí viděti, co jest v jsoucnu a životě spleťtého; nejsou schopni čekati; chtějí ve všem radikální a zjednodušující formulky — i v náboženství. Je tu jistá netrpělivost v konání díla, násilnost, primitivní myšlení a překotný soud; touha po zdánlivé »rozhodnosti«. Jest v tom stejné nebezpečí jako v racionalismu a naturalismu. V základě však to pramení ze *slabosti víry*. Jejich víra nedovede čeliti problému, chce jej prostě odklidit. Chtějí všude »definici«. Tkví v tom násilnost, která myslí, že tlakem formule a »rozhodnutí« může dosíci toho, čeho lze dosíci jen hlubokým vnitřním vypořádáváním se a tříbením«. *GUAR-*

DINI. — Ostatně každý trochu zkušenější čtenář snadno pozná, že se tam z jistých nauk dělají pohodlné ideologie, což jest vlastní podstatou modernismu a laicismu²⁾, v tomto případě ryze »našeho«, československého, lidového »katolictví«.

Guardini začíná teď uveřejňovati úvahy o postavách ve velkých románech Dostojevského. Je to opravdové »zasvěcování v dílo«; ovšem nikoliv literární, nýbrž náboženské. Úvodem předesílá článek s názvem »Hynoucí křesťanské hodnoty«. Přemýšlel jsem o tom; Guardini tam mluví o Rusku, ale ony dnes hynou jisté křesťanské a jen lidské hodnoty všeobecně; vytrácejí se z lidí čím dále tím více. Umírají lidé, lidé třebaš jinak neznatelní, ale když odejdou, teprve se vidí mezera. A když člověk hledá, v čem vlastně ta prázdnota tkví, sezná, že v těch lidech žily jisté hodnoty a principy, které v těch, kdož vstoupili na jejich místo, už nežijí. Svět tím hrozně pustne. Člověku jest z toho

---

²⁾ »Nákazou doby naší, která společnost lidskou hubí, jest tak zvaný laicismus a jeho bludy i nešlechtné snahy...« **Pius XI.** v encyklice o Kristu Králi. — Oproti »aristokratickému názoru« není ani tak to cosi mlhavého, čemu se říká demokracie, nýbrž tento laicismus, zdroj všeho mrzáctví a zbabělosti«. P o z n. v y d.

smutno, bude žít za chvíli jako na hřbitově. A ti, kdož ještě tyto principy a hodnoty drží aneb snaží se udržeti v sobě živé, budou se za chvíli jeviti obludami . . .

FRANTIŠEK PASTOR

RUMĚJE

(v koětnu 1931)

Naprosto nevhodno . . . Jeho Excelence pan arcibiskup František Kordač psal do Říma, »že je třeba, aby mládež byla poučována a vedena též k činnosti politické«. Na to mu ze státního sekretariátu Jeho Svatosti papeže Pia XI. odpověděl E. Kard. Pacelli:

» . . . jest nade vši pochybnost jisto, jak sám zajisté víš, že jest n a p r o s t o n e v h o d n o, aby sama církevní hierarchie poučovala a tvořila politická sdružení mládeže a zvláště, aby vedla mládež k tomu, by se hlásila raději k této politické straně než k jiné, mezi oněmi totiž stranami, které podávají potřebných záruk, že správně budou chrániti zájmů a práv Církve katolické. Vždyť bylo by zhoubným katolickou akci směšovati s politickými stranami, a ji na jiné cesty odváděti osudy stran často měnlivými.

... Aby vám bylo docela jasné mínění (lat. mens, záměr, co zamýšlel katolickou akcí) Jeho Svatosti a jeho smýšlení ve věci jistě velmi důležité, věztež:

»1. Katolická akce má za hlavní účel, aby mládež byla vychovávána ke správnému a přesnému zachování příkázání křesťanského náboženství ve všem tom, co se týká víry, mravů a zásad sociálních; tak vhodně povede a říditi bude její práce a učení o všech těchto věcech, aby kdysi důstojně mohla přispěti k šíření hierarchického apoštolátu.

2. Tato Akce katolická, majíc podíl na apoštolátu Církve a jsouc přímo závislá od církevní hierarchie, ať se zdržuje činnosti v politických stranách, i v těch, které tvoří katolíci. Proto sdružení katolické mládeže ať nejsou ani politickými stranami, ani ať nepatří k politickým stranám. Rovněž jest záhodno, aby vůdcové těchto sdružení nebyli zároveň vůdci politických stran nebo jejich schůzí, aby se proti správnému řádu nesměšovaly věci velmi od sebe se lišící.

3. Ovšem jinoši, zapsaní ve sdruženích Katolické akce, mohou jako soukromí občané přidati se k těm politickým stranám, které poskytují dostatečných záruk, že budou chrániti záležitosti náboženských. Ale necht' se snaží dostáti svým povinnostem katolickým a nedávají nikdy přednosti výhodám stran před důležitějšími zájmy Božími a církevními a před svatými příkázáními; jinak by pravé-

mu blahu státu nikterak neprospěli«. (Ze dne 30. listopadu 1930.) —

Nauka správná, jako vždy ze sídla Neomylného, ale Řím je daleko, a kdyby se jejich excelence zkrájeli, mnoho nespraví v národě zhostejnělém, kde jest kromě toho mnoho papežů. Dokud biskupové vážně nesáhnou na takové faráře, kteří si kompetenci rozšířili jako pašové, marné snahy s nějakými akcemi.

Chudobná veřejnost. Pan J. z Brna mi takto píše: »V Brně byly poslední 3 týdny literární přednášky. První o Durychovi, druhá o Jak. Demlovi, třetí o Dobrém Díle. Nejvíce jsem se ovšem těšil na tu třetí. O Dobrém díle přednášel Phc Bohdan Chudoba. Celkem jsem byl s ní spokojen — až na několik výtek p. Chudoby, jež proti Vám vynesl. Vytýkal Vám nedostatek logiky: jednak prý horujete pro absolutní poslušnost Církve, ale sám prý jste se ocitl s církevní hierarchií ve sporech, do nichž jste strhl i jiné; dále, že si dáváte sloužit mši doma bez povolení církevního. Na konec tvrdil, že církevní hierarchie měla celkem vždy pravdu, jak prý vychází na jevo historickým badáním (Huyn - Sedlák). Mně tyto věci nejsou též zcela jasny, myslím si však, že pro to máte velmi závažné důvody (jež bych rád seznal)«. — *Odpověď:*

S »církevní hierarchií« jsem se nikdy neocitl ve sporech.

Řekne-li se: »Církevní hierarchie«, to už je skoro celá »církev učící«, a tam opravdu se snažím »poslouchati«, totiž přiučuju se na její Moudrosti. Co jsem kdy měl s Olomouckými (Dostál-Lutinov) nebo s Brněnskými *modernisty*, to najdete v mých poznámkách ve »Studiu«, v Nova et Vetera, v Kursech, v Arších. Až *tam* najdete něco, v čem jest »nedostatek logiky«, tu mne, prosím Vás, upozorněte. **Co** »vychází na jevo z historických badání (!!) Huyn - Sedlák«, to bych opravdu rád věděl. Klepy a pomluvy se snadno omílají, ale když hledám toto **něco**, tu nikdo nic neví. Či myslíte, že by si nepřátelé nepřispíšili na veřejnost s *fakty*, kdyby něco proti nám opravdu měli? »Historické badání«! K smíchu! Jakoby můj boj s »pitomými doktory« dál se někdy před stoletím. A pak, já sám za sebe mám tak málo věcí s veřejností! I tihle »pitomí doktoři« jest rčení Leona Bloy, jemuž se obdivujete. — Co se týká té mše, to jest (vlastně bylo) soukromou věcí mého domu, o tom neměl p. Chudoba mluvit na veřejné přednášce, protože jsem ho přijal jako hosta. Či se z něho stává na tolik veřejná duše, že už i těchto samozvaných komisariátů »o své ujmě« se chápe? Ostatně velmi se mýlí, když myslí, že věc ta nebyla řádnou právní cestou s Vatikánem vyřízena. Napřed by musel prostudovati »spisy«, a teprve pak by mohl usuzovat. Jako právník znáte všechny ty záludnosti právních *jednání*, jak se často jeví na venek očím nezasvěcenců, kteří nemají jemnosti

právního citění a o spravedlnosti mluví zhruba jako verbíři veřejných schůzí »lidu«. — A ještě k té mé »neposlušnosti«. Jsem laik, nikdy jsem se nikomu v žádnou zvláštní poslušnost nedával; tomu, že i spravedlivý sedmkrát za den zhřeší, věřím, je to psáno v evangeliu. Ale přes to se cítím od malička v Církvi *doma*, nejsem v tom smyslu nějaký moderní »konvertita«, a rčení *Matka Církev* není mi jen nějakým básnickým obrazem. Co chcete ještě, abych doplnil k svému kředu?

Ještě to pachole z konsistoře. Pan J. z Brna mi piše dodatek k předešlému: »... Připojím ještě několik slov o té Chudobově přednášce. Co se týče toho Huyna-Sedláka, řekl, že z historického badání vychází na jevo, že Huyn, na nějž bylo útočeno pro neplnění papežských dekretálií, musil prý sám Sedláka k dodržování těchto dekretálií donucovat. Slyšel jsem o této věci po prvé, kde to sebral, nevím; pramen neuvedl a podrobněji se o věci nezminil. Pak řekl zmíněnou již větu, že církevní hierarchie měla celkem vždy pravdu — patrně to vyvozoval z předešlého — jak prý se časem poznává. Zdálo se mi (a to v takové chvíli se cítí z celkového pásma řeči), že tím vlastně Bloyovi dává pohlavek. Již na počátku přednášky prohlásil, že chce mluvit nestranně, i vytušil jsem hned, že s Vámi nebude zajedno a — jak jsem pravil — nebyl. To »nestranné« mluvení o čemkoliv je vůbec podezřelá věc, poněvadž předpokládá světlé i stinné stránky

— a není-li těchto stinných dosti, pak pro rovnováhu musejí se přibarvit. Nemohu vůbec pochopit, že člověk, jenž se chlubil osobním stykem s Vámi, může takové nesrovnalosti nechávat nejen pro sebe nerozřešeny, nýbrž aniž by se přičinil o řádné seznání pravdy, mluví o nich před publikem. Nebýti těch prázdných výtek, jež, jak vidím z věcí Vámi vydávaných, nemají opravdu žádného opodstatnění, mohla být přednáška velmi dobrá, neboť jinak působnost Vaši chválil. Vlastní vinou si přednášku jen pokazil... (19. března 1931.)

V neckách a dížích na hlubinu. P. Silv. Braitto, redaktor »hlubinářů«, toto přiznává: »... jsou tak planá naše slova, matné naše činy. Jsou to mýdlové bublinky, jaké pouštějí děti«. — Rádi věříme, a z dalšího je to vůbec patrné: »Tobě, Ježíši, přineseme velkodušně k nohám zlato — vše *pozemské a časné*...« — Pěkné obdarování něčím, co se sebe svlékáme jako špinavé prádlo! Zlato tomu říká proto, aby to připomenulo dar králů, neboť teď kdekdo se cítí schopen k panování, a když není nic jiného za dar, musí se »děťátko boží« spokojiti i onucemi.

S P. Braitem nechci lovit, neboť on to podivně aranžuje. Říká sice, že to žádá po nás Bůh, ale já mu už ani za mák nevěřím. Sami považte. »Žádá Bůh po nás, abychom rozepjali široké plachty důvěry, oddanosti, poslušnosti

hlasu a vedení Božimu«. Nu, s P. Braitem pak »rozestřeme (!) tyto plachty, ... pak rozestřeme sítě«, čekáte, že budeme lovit (ač já bych ty plachty dal svinout), ale sotva ty sítě rozestřeme, »opře se do plachet vichr Ducha, jenž vane, kde chce«, a též asi, kdy chce, a máme po lovu. Za takového stavu i sítě snadno potrháme a ztratíme, a připlujeme domů chudší než před výpravou. A víte, proč s P. Braitem a jeho hlubináři nikdy nic neulovíte? »Zmítáme se bolestně ve své víře, a nemůžeme vždy »tušiti, co víra nám skrývá«, tak se přiznává.

Ještě Braitovština. »Voliš si chudé duchem, prosté, malé, ty, kteří mají *ruce prázdné* a srdce tak široce otevřené. Ty *rytíř* jim stíráš potom slzy«. — A ob čtyři řádky ti, kteří, jak jste právě slyšeli, mají *ruce prázdné*, »*nesou svět celý ve svém náručí* a přinášejí jej Kristu, totiž tomu rytíři, stírajícímu slzy. — »Chceme ti přinést svět k nohám«, troufá si dále. A protože chceme ti přinést k nohám celý svět, »proto ti nejprve přineseme sebe«, a to proto, »abys nás přetvořil«. První stvoření se ti, Pane, totiž asi nepodařilo. My, takoví *networkové*, jak z předešlého patrno, »*chceme v tvé duši ti tvé království postavit*, aby tě *pro nás* všichni milovali«. — »Zvedneme se k svaté svobodě dítek Božích, které na ničem (proč ne na nic?) své srdce nezavěšují, které k ničemu svou duši nepřiklánějí, *co ji nemůže naplniti až do dna*«. —

Do dna se vyklapuje, arci pak se to těžko zvedá k svaté svobodě dítek Božích. Mystika souvisí s askésí, a tu snad je dobře nechat je při tom »naplňování až do dna«, a o truňku raději se jim nezmiňovat. Podivná theologie! Svátý Bonaventura má theologii racionální. Tahle Brai-tovština zavádí jakousi novou theologii iracionální, a ti, kdo to nábožně čtou, domnívají se, že pěstují mystiku.

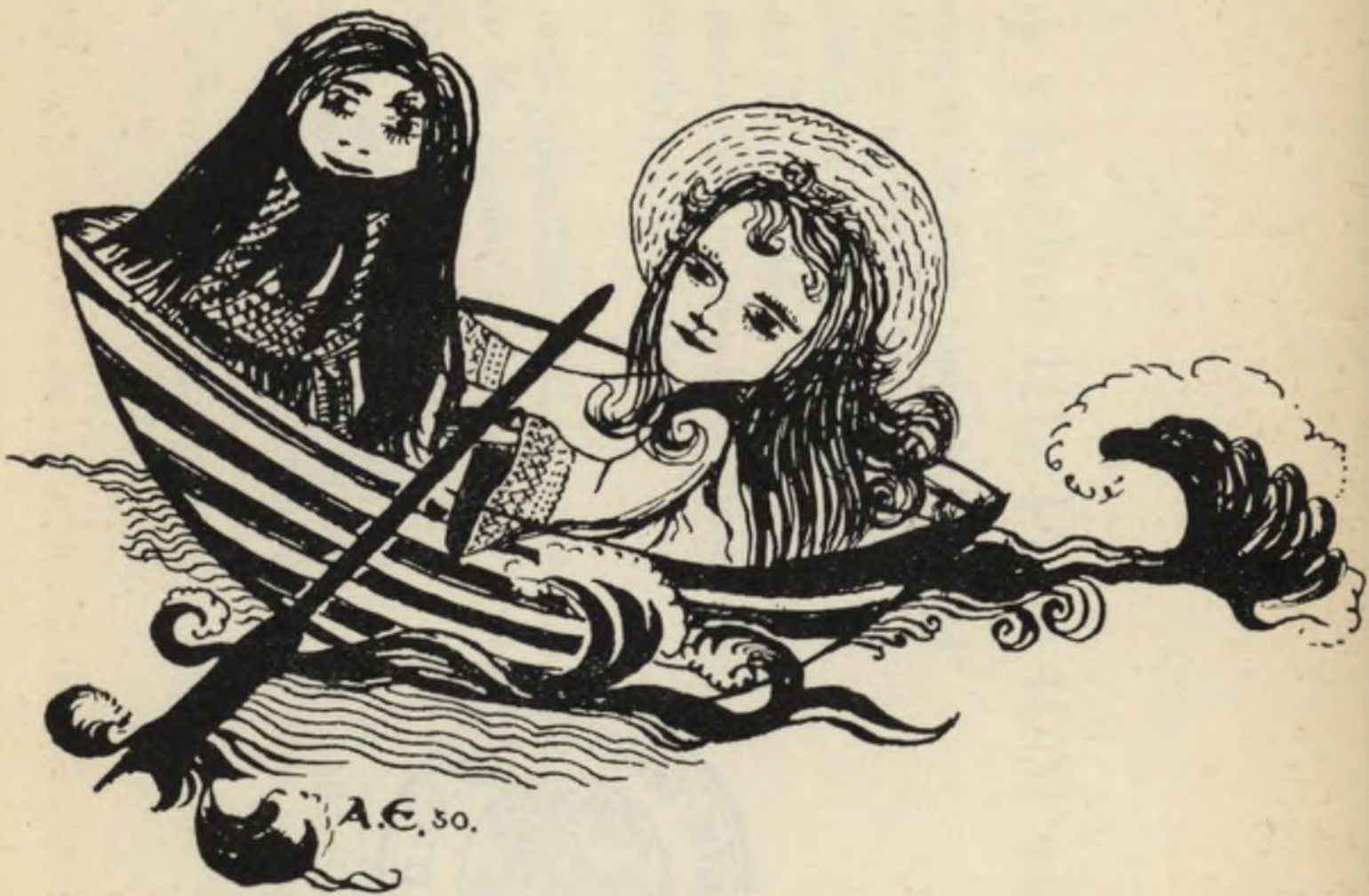
Opustiti církev. Čteme častěji v tiskovinách »československého katolicismu«: »Přes milion lidí *opustilo* církev« JAROSLAV DURYCH. »*Neopouštějte* katolickou Církev« VÁCLAV JEBAVÝ. Spisovatelé, kteří takto užívají slova opustiti při odpadávání od Církvě, neváží dosti hrůzu takového činu, necítí, že úd od těla bez bolesti se neodlučuje. Úd neopouští tělo, úd bývá odříznut, odřat, amputován. Buržoa mluví sice též o *vystoupení* z Církvě, ale to je Buržoa, ten může všelicos jako paša. Ale od spisovatelů žádáme, aby v těchto místech slova vážili, aby věci nejen vystihovali, ale aby nám dali něco tvůrčího, svého: nesmí to býti něco lacinějšího než jejich »vlastní« dílo.

Ubohost všeho stvořeného. Dr. Braitovský vyznamenává se obludnou pastorační nezkušeností a neúměrností. V době, která ztratila náboženské základy naukové, a co z »věřících« zbylo, jsou jen »pobožní« (na rozdíl od nábožných nebo zbožných), která tedy potřebuje především katechis-

mu, aby byl probuzen »smysl ku *poznání pravého* Boha, který každému křesťanovi byl dán, když přišel k němu Syn boží« I JAN 5, 20, v době, která potřebuje Jonáše jako Ninive, kdy třeba napřed probuditi ducha kajícího, »*pokání ku poznání pravdy*« II TIM 2, 25, dr. Braitto ustavičně do duší cpe nejvyšší mystickou kontemplaci, jež je přece *darem* milosti. Odtud všechny přestřelky: nevidí podstatného rozdílu mezi obdarováním a našim přičiněním. Proto stále to jeho: *duše musí se pohroužiti do Boha*. Podle světců, kteří tomu přece rozuměli (sv. Bernard, sv. Terezie), tato horlivost neúměrná s pováživostí a obezřelostí jest velmi nebezpečná. Tento dr. Braitto dělá v theologii, co dr. Habáň ve filosofii, kde se všechno *sráží* k základně, k průmětně. Tam k vůli dobrému zboží dlužno pamatovati, že jen z *neodstředěného* mléka jsou dobré sýry, a do těch pak už netřeba zadělávati hrozinky a jiné citové sladkosti, jak to začal vyrábět dr. Habáň. Dr. Braitto to jinak kuchtí. Nezadělává jako dr. Habáň do sýru hrozinky, ale proměšuje těsto k chlebu perlami, dracouny z oltářních relikviářů, úlomky ze zlatých paprsků monstrancí, tu a tam padnou do té jeho díže i úlomky knotů, kápne mu tam svíčkou při úvodech, a když se to pak chce s nejlepší dobrou vůlí pojídati, v zubech to vrže a skřípe až hrůza. A protože se to dělá v starých klášteřích se zastrčenými, nevětranými komůrkami, padne do mouky a zatoulá se do kuchyně i šváb, a všechno se to upeče

dohromady. A tak, jak si sám stýská, »pomalu vidíme ubohost všeho stvořeného«. Jak ze všeho patrně, podivně barví tu svou mystiku. A chlubí se čtyřmi tisíci (4000) odběratel! Na to by řekl španělský jesuita Gracián: »Je zlé, když vaše sláva je větší než vaše možnost«.

20. archy v květnu léta Páně 1931 obsahují:

<i>Vile k osobnosti</i> od Rob. Linharta (pokrač.)	10
<i>Básně Tjutčevovy</i> , přeložil Miloš Matula	12
<i>Čechov a lékařství</i> od Duclose	6
<i>Vidění</i> , dodal Jan Uchytíl	2
<i>O smyslu facty</i> od Wodaka (přel. Hostovský)	14
<i>Slovo uvolňující</i> od Frant. Pastora	16
<i>Ruměje</i>	12
<i>Obrázky: ještě jeden Křížák, Anděl s ovečkou</i> od Annetly Engelmannové, <i>Na kurníku</i> a <i>Na facty</i> od Alberta Schamoniho, <i>3 dřevoryty z XV. století</i> , <i>viněta</i> od A. E. „na hlubinu“	8

Archy vycházejí zatím čtyřikrát do roka. — Tiskli V. Vokolek v Pardubicích, Trnka-Sýkora v Třebíči, V. Horák v Prostějově. — Adresa: DOBRÉ DÍLO, STARÁ ŘÍŠE, MORÁVA.

Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Brně číslo

33591 - VI - 1931

Tyto 20. Archy jsou původně za 5.90 Kč. — 40 exempl. s leptom po 20 Kč. — Prosíme přátele, i ty, kteří již dřívějšími platy povinnou dávku překročili, aby se nezdráhali laskavě nám toto číslo potvrditi nějakým novým příspěvkem. Víme, že jim na nějakých těch pěti, deseti korunách nezáleží, a nám by dopomohli k většímu tiskovému rozmachu. Máme krásné i užitečné věci přichystané, jen zmoci tisk a rozšíření. Proto prosíme, doporučujte Dobré Dílo a jeho archové Studium.

